

ELÄKETURVAKESKUKSEN
RAPORTTEJA

Kokonaiseläke 2018

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määräytymiseen

JUHA KNUUTI
SUVI RITOLA

ELÄKETURVAKESKUKSEN
RAPORTTEJA

Kokonaiseläke 2018

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määräytymiseen

JUHA KNUUTI
SUVI RITOLA

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Phone +358 29 411 20

E-mail: firstname.surname@etk.fi

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy
Helsinki 2018

ISSN 1238-5948 (painettu)

ISSN 1798-7490 (verkkojulkaisu)

TIIVISTELMÄ

Työeläkkeen, kansaneläke-etuuksien sekä eläkkeiden verotuksen määräytyminen vaikuttavat kaikki osaltaan eläkkeensaajan käteen jäävään nettoeläkkeeseen. Katsaus kokoaan yhteen näiden tekijöiden määräytymisen vuonna 2018. Esimerkkitaulukot kertovat, miten kokonaisnettoeläke muodostuu eri tulotasoilla. Verotusta on tarkasteltu myös yleisemmin ja vertailtu eläkkeensaajan ja palkansaajan vero- ja maksurasitetta eri tulotasoilla.

Vuonna 2018 kansaneläkeindeksi jäädettiin vuoden 2017 tasolle, joten kansaneläkkeen määrä pysyy edellisvuoden tasolla. Yksin asuvan henkilön kansaneläkkeen täysi määrä vuonna 2018 on 628,85 euroa kuukaudessa ja avo- tai avioliitossa asuvan 557,79 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeeseen tehtiin 15,01 euron tasokorotus, jolloin takuueläkkeen kanssa vähimmäiseläkkeen määräksi muodostuu 775,27 euroa kuukaudessa niin yksin kuin puolison kanssa asuvalle.

Työeläkkeet nousivat työeläkeindeksin mukaisesti 0,55 prosenttia vuoden 2018 alussa. Palkkakerroin, jolla muun muassa tarkistetaan työansiot eläkettä määrättäessä, nousi 0,14 prosenttia. Palkkakerroin nousi työeläkeindeksiä vähemmän erityisesti kilpailukyky-sopimuksesta johtuvan hitaan ansiokehityksen seurauksena.

Vuonna 2018 työeläkkeen vanhuuseläkeikään tulevat vuonna 1955 syntyneet, joilla ikäluokan alin vanhuuseläkeikä on 63 vuotta ja 3 kuukautta. Alkavat työeläkkeet tarkistetaan elinaikakertoimella, joka pienentää vuonna 1955 syntyneellä kuukausieläkettä 3,7 prosenttia. Vuodelle 2018 määrätty elinaikakerroin, joka koskee vuonna 1956 syntyneiden vanhuuseläkkeitä tai vuonna 2018 ennen alinta vanhuuseläkeikää alkavia eläkkeitä, on 0,96102 ja pienentää kuukausieläkettä 3,9 prosenttia.

Vuonna 2018 valtion tuloveroasteikkoa lievennettiin tekemällä tulorajoihin 1,5 prosentin tarkistus, korottamalla kolmannen tuloluokan alarajaa 600 eurolla ja alentamalla kaikkien tuloluokkien marginaaliveroprosentteja 0,25 prosenttiyksikköä. Suurten ansiotulojen verotusta kiristävä, tilapäiseksi tarkoitettu veroasteikon ylimmän tuloluokan alennettu alaraja pidettiin ennallaan vuonna 2018 (ns. solidaarisuusvero).

Palkansaajan verotusta keventää työtulovähennyksen korotus. Sekä eläkkeen- että palkansaajan verotukseen vaikuttaa perusvähennyksen enimmäismäärän korotus. Kunnallisverotuksen eläketulovähennys pysyy viime vuoden tasolla ja valtionverotuksen eläketulovähennys hieman pienenee. Eläketulon lisävero määräytyy kuten edellisenä vuonna. Sitä maksetaan 5,85 prosenttia 47 000 euroa ylittävistä vuosituloista.

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti vuonna 2018 on 19,86 (edellisvuonna 19,91). Yleisradioveroa maksetaan 2,5 prosenttia 14 000 euroa ylittävistä vuosituloista. Enimmäismäärä nousee 163 euroon (edellisvuonna 143 euroa). Kun vuonna 2017 eläkkeensaaja alkoi maksaa yleisradioveroa 858 euron kuukausieläkkeestä, vuonna 2018 sitä maksetaan 1 167 eurosta alkaen.

Vuonna 2018 työntekijän työeläkevakuutusmaksu on 17–52-vuotiaalla sekä 63–67-vuotiaalla 6,35 prosenttia ja 53–62-vuotiaalla 7,85 prosenttia (edellisvuonna 6,15 ja 7,65 prosenttia). Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu nousi viime vuoden 1,6 prosentista 1,9 prosenttiin.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu poistui palkansaajalta kokonaan vuonna 2017 eikä sitä makseta myöskään vuonna 2018. Eläke- ja etuustuloista perittävä sairaanhoitomaksu nousi 1,53 prosenttiin (edellisvuonna 1,45 prosenttia). Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on palkansaajilla 1,53 prosenttia, jos vuositulot ovat vähintään 14 020 euroa. Edellisvuonna päivärahamaksu oli 1,58 prosenttia, jos tulot ylittivät 14 000 euroa.

Eläke- ja palkkatulojen vero- ja maksuprosentin muutos edellisvuodesta vaihtelee eri tulotasoilla. Kun verrataan saman tulon veroprosenttiin viime vuonna ja kunnallisverot ovat keskimääräiset, eläkkeensaajan veroprosentti alenee hieman lähes kaikilla tulotasoilla. Eniten eläketulon verotus alenee noin 1 000 euron kuukausieläkkeellä (0,8 %-yksikköä) lähinnä yleisradioveron korkeamman tulorajan seurauksena.

Pelkkää Kelan eläkettä saavalla nettoeläke nousee viime vuodesta noin kaksi prosenttia ja tätä korkeammilla eläketasoilla noin 0,2–1 prosenttia. Reaalisesti eläke hieman laskee takuueläkkeen tasoa lukuun ottamatta inflaatioennusteen ollessa 1,2 prosenttia vuodelle 2018. Viimeisten kymmenen vuoden aikana pelkkää Kelan eläkettä saavalla eläke on kasvanut reaalisesti noin 23 prosenttia, 1 000–1 200 euron tulotasolla noin seitsemän prosenttia ja 1 400–3 000 euron eläketasolla 3–5 prosenttia.

SUMMARY

The amount of the take-home net pension is affected by how the earnings-related and national pension benefits and the taxation of pensions are determined. This review outlines how these factors have been determined for the year 2018. The tables with examples illustrate what the total net pension consists of in the different income brackets. We have also examined the taxation of pensions in general terms and have compared the tax and contribution burden of pension recipients and wage earners in different income brackets.

The 2018 national pension index has been frozen at the 2017 level. It follows that the amount of the national pension will be the same as in 2017. In 2018, the full monthly national pension for a single person is 628.85 euros and for a married or cohabiting person 557.79 euros. A discretionary increase of 15.01 euros was made to the guarantee pension. As a result, together with the guarantee pension, the minimum pension amount is 775.27 euros per month for both single and married or cohabiting persons.

Earnings-related pensions rose at the beginning of 2018 by 0.55 per cent due to the earnings-related pension index. The wage coefficient used, for instance, to revalue earnings when determining the pension rose by 0.14 per cent. The increase in the wage coefficient was smaller than in the earnings-related pension index mainly because of the slow increase in income due to the Competitiveness Pact.

The retirement age of those born in 1955 has been confirmed at 63 years and 3 months. Starting earnings-related pensions will be adjusted with the life expectancy coefficient. It will reduce the monthly pension of those born in 1955 by 3.7 per cent. The life expectancy coefficient for those born in 1956 has been confirmed at 0.96102. It will reduce the monthly old-age pensions of that cohort – as well as any early pensions starting in 2018 – by 3.9 per cent.

The state income tax rate has been mitigated in 2018 by adjusting income limits by 1.5 per cent, increasing the lower limit of the third income bracket with 600 euros and reducing the marginal tax rate of all income brackets with 0.25 per cent. The so-called solidarity tax, that is, the reduced lower limit of the highest income bracket on the tax scale, intended to tighten the taxation of large incomes temporarily, has been kept unchanged in 2018.

The taxation of wage earners is tempered by a higher income tax relief. The taxation of both pension recipients and wage earners is also affected by the higher maximum basic tax deduction. The deduction in pension income in the municipal taxation will continue at the 2017 level while the state deduction in pension income will decrease slightly. The additional tax on pension income has been determined as in 2017 and is 5.85 per cent of the annual pension income that exceeds 47,000 euros.

In 2018, the average municipal tax rate is 19.86 per cent (19.91% in 2017). The public broadcasting tax is 2.5 per cent for an annual income that exceeds 14,000 euros. The maximum tax amount has risen to 163 euros (€143). Pension recipients getting a monthly pension of 858 euros or more had to pay the public broadcasting tax in 2017. In 2018, it will be paid by pension recipients who get a monthly pension of 1,167 euros or more.

In 2018, the earnings-related pension contribution rate for wage-earners is 6.35 per cent (aged 17–52 and 63–67) and 7.85 per cent (aged 53–62). The equivalent rates in 2017 were 6.15 and 7.65 per cent respectively. The unemployment insurance contribution of wage-earners has risen from 1.6 per cent in 2017 to 1.9 per cent in 2018.

In 2017, wage earners no longer had to pay the medical care insurance contribution. The same applies in 2018. The medical care insurance contribution levied on pension and other benefit income has risen to 1.53 per cent in 2018 (1.45% in 2017). The health insurance contribution has risen to 1.53 per cent (1.58%) for wage earners with an annual income of at least 14,020 euros (€14,000).

The change in tax and contribution rates of pension and wage income varies in different income brackets. Comparing the tax rate in 2017 for the same amount of income, and with average municipal tax rates, the tax rate for pension recipients has declined slightly in nearly all income brackets. The tax rate of pension income has been cut the most (0.8 percentage points) for those with a monthly pension of around 1,000 euros, mainly due to the higher income limit for the public broadcasting tax.

The net pension of a person who gets only a national and a guarantee pension from Kela has risen by about 2 per cent. The pension amounts in the higher pension brackets has risen by 0.2–1.0 per cent. However, in real terms, pensions will decrease slightly (apart from the guarantee pension) since the predicted inflation for 2018 is 1.2 per cent. In the last 10 years, the pension of those with only a national and a guarantee pension has grown real-term by about 23 per cent. The pension of those with a monthly pension income of 1,000 to 1,200 euros has grown by approximately 7 per cent and of those with a monthly pension income of 1,400 to 3,000 euros by 3 to 5 per cent.

SISÄLTÖ

1 Johdanto	9
2 Työeläke	11
2.1 Vanhuuseläke	11
2.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke.....	12
2.3 Työkyvyttömyysetuudet.....	13
2.4 Työuraeläke.....	14
2.5 Perhe-eläke	14
2.6 Palkattomat jaksot.....	16
2.7 Indeksit	17
2.8 Elinaikakerroin.....	17
3 Kansaneläkejärjestelmän etuudet	19
3.1 Kansaneläke	19
3.1.1 Oikeus kansaneläkkeeseen	19
3.1.2 Kansaneläkkeen määrä.....	19
3.1.3 Kansaneläkkeessä huomioon otettavat tulot	20
3.2 Takuueläke	21
3.3 Perhe-eläke	22
3.3.1 Leskeneläke.....	22
3.3.2 Lapseneläke	23
3.4 Eläketuki.....	23
3.5 Kansaneläkeindeksi.....	24
3.6 Asumisaikavaatimukset ja Kelan maksamien eläkkeiden suhteuttaminen asumisaikaan.....	24
3.7 Eläkkeensaajan asumistuki.....	25
3.8 Muut lisät	26
4 Ensisijaiset etuudet	27
5 Verotus	29
5.1 Vähennykset ansiotuloverotuksessa	29
5.2 Ansiotuloverot ja pakolliset sosiaalivakuutusmaksut.....	30
5.3 Erot eläkkeen- ja palkansaajan verotuksessa	32
5.4 Verotus, kun ansiotulot koostuvat sekä eläkkeestä että palkasta.....	36
5.4.1 Palkkatuloja vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla	36
5.4.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja palkkatulo.....	38
5.5 Kansainväliset tilanteet.....	38
5.6 Pääomatuloverotus – vapaaehtoinen eläkevakuutus ja pitkäaikais- säästäminen	39

6 Kokonaiseläke	41
6.1 Esimerkkitaulukoita kokonaiseläkkeen määräytymisestä.....	42
6.2 Nettoeläkkeen muutos	45
Liitteet	47
Liite 1 Verovähennykset ansiotuloverotuksessa.....	47
Liite 2 Aikasarjoja.....	52
Lähteet	60

1 Johdanto

Lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä asumiseen perustuvasta kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä. Työeläkkeen tarkoituksena on turvata työssäoloaikana saavutetun kulutustason kohtuullinen säilyminen eläkkeelle siirryttäessä. Kansaneläke sekä takuueläke puolestaan takaavat vähimmäiseläkkeen sellaiselle eläkkeensaajalle, jonka työeläke on lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi jäänyt vähäiseksi, tai jolle ei ole kertynyt työeläkettä lainkaan. Kela voi maksaa eläkkeensaajalle myös erilaisia lisiä, kuten eläkkeensaajan asumistukea. Eläkkeensaaja voi myös saada liikenne-, tapaturma-, potilas- tai sotilastapaturmavakuutuksesta maksettavia työeläkkeeseen nähden ensisijaisia eläke-etuuksia (SOLITA). Lakisääteiset eläkkeet, kuten myös SOLITA-eläkkeet ovat veronalaista tuloa, jota verotetaan ansiotuloverotuksen periaatteiden mukaan.

Eläkkeensaajan toimeentulon kannalta oleellisinta on kuukausieläkkeen taso ja sen suhde edeltävään palkkatasoon. Työeläkelakeja säädettäessä 1960-luvulla eläkkeen tavoitetasoksi asetettiin 40 vuoden työuran jälkeen 40 prosenttia palkasta ja 1970-luvun eläkkeiden tasokorotuksen jälkeen 60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tällöin eläke myös rajattiin yhteensovitukseen 60 prosenttiin työuran korkeimmasta palkasta. Vuoden 2005 uudistuksen jälkeen selkeää tavoitetta työeläkkeen tasolle on ollut vaikea esittää. Tuolloin muun muassa otettiin käyttöön kuukausieläkkeen määrään vaikuttava elinaikakerroin. Vuoden 2017 alusta tuli voimaan eläkeuudistus, jonka seurauksena eläkeikärajat nousivat vaihteittain ja eläkekattumat eri ikäisenä yhdenmukaistuivat.

Nettoeläkkeen suhde eläkkeelle siirtymistä edeltävään nettopalkkaan muodostuu progressiivisen verotuksen seurauksena korkeammaksi kuin bruttoperiaatteella laskettuna. Eläkkeet ovat siis keskimäärin kevyemmin verotettuja kuin palkat, koska ne ovat tasoltaan matalampia. Eläkkeiden ja palkkojen vero- ja maksurasite poikkeaa toisistaan myös erilaisten verovähennysten ja sosiaalivakuutusmaksujen takia. Pelkkää Kelan eläkettä saava ei maksa eläkkeestä veroa.

Työeläkejärjestelmä on tullut voimaan asteittain, joten työeläkkeen osuus kokonaiseläkkeestä on jatkuvasti kasvanut ja kansaneläkkeen vastaavasti vähentynyt. Vuoteen 1995 asti kansaneläkkeessä oli kaikille vakiomääräinen pohjaosa ja muiden eläketulojen määrästä riippuva lisäosa. Vuodesta 1996 alkaen eläkkeelle siirtyville kansaneläkettä ei ole enää maksettu, jos työeläke ylittää määrätyn rajan. Vuoden 2011 maaliskuusta lähtien kansaneläkejärjestelmä täydentyi takuueläkkeellä, jota maksetaan, jos työ- ja kansaneläke jää pieneksi.

Vuoden 2016 lopussa pelkkää työeläkettä sai 60 prosenttia Suomessa asuvista omaeläkkeensaajista (vanhuus-, työkyvyttömyys- sekä maatalouden erityiseläkkeet; osa-aika-eläke ei mukana). Eläkettä sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä sai 35 prosenttia ja pelkästään kansaneläkejärjestelmästä kuusi prosenttia. Kansaneläkettä maksettiin 579 000 henkilölle, joista 76 000 sai täyttä kansaneläkettä. Takuueläkkeen saajia vuonna 2016 oli 102 000 ja keskimäärin takuueläkettä saatiin 156,60 euroa. Yhteensä Suomessa asuvia omaeläkkeensaajia oli vuoden 2016 lopussa 1 449 000.

Vuonna 2016 Suomessa asuvien vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä saavien keskimääräinen kokonaiseläke oli 1 633 euroa kuukaudessa. Tästä työeläkettä oli keskimäärin 1 480 euroa, Kelan eläkettä 134 euroa ja SOLITA-eläkettä 19 euroa. Sekä Kelan eläkettä että työeläkettä saavilla kokonaiseläke oli keskimäärin 1 036 euroa kuukaudessa, josta työeläkettä oli 751 euroa, Kelan eläkettä 277 euroa ja SOLITA-eläkettä 8 euroa. Omaeläkkeenä vain Kelan eläkettä saavien kokonaiseläke oli 754 euroa kuukaudessa (sisältää takuueläkkeen osuuden) ja pelkkää työeläkettä saavien 2 057 euroa kuukaudessa. Rahamäärät sisältävät myös eläkkeensaajan saaman mahdollisen perhe-eläkkeen. Työeläkejärjestelmän vanhuuseläkkeelle vuonna 2016 siirtyneiden keskimääräinen työeläke oli 1 771 euroa.

Kokoaikaisten palkansaajien keskiansio oli Tilastokeskuksen mukaan 3 368 euroa kuukaudessa vuonna 2016, joten samana vuonna eläkkeelle siirtyneillä keskimääräinen työeläkejärjestelmän vanhuuseläke oli noin 53 prosenttia keskipalkasta.

Tässä katsauksessa tarkastellaan kokonaiseläkkeisiin ja niiden nettotasoon vaikuttavien tekijöiden määräytymistä vuonna 2018. Työeläkkeen määräytymisen perustiedot esitetään luvussa 2. Kansaneläkkeen, sen lisien ja takuueläkkeen määräytymistä käsitellään luvussa 3 ja liikenne- ja tapaturmavakuutuksen mukaisia korvauksia luvussa 4. Luvussa 5 käydään läpi verotuksen periaatteita ja vertaillaan eläkkeen- ja palkansaajan verotusta. Lisäksi tarkastellaan tilanteita, joissa ansiotulot koostuvat sekä eläkkeestä että palkasta esimerkiksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottajalla. Luvussa 6 on esitetty, millaiseksi brutto- ja nettoeläke kokonaisuudessaan eri tulotasoilla muodostuu. Myös nettoeläkkeen muutos viimeisen kymmenen vuoden ajalta on esitetty.

2 Työeläke

Työeläkkeenä voidaan maksaa vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- ja perhe-eläkettä sekä osittaista varhennettua vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä. Työuraeläkkeitä voi tulla maksuun ensimmäisen kerran vuonna 2018. Osa-aikaeläkkeiden myöntäminen on päätynyt, mutta myönnettyjen osa-aikaeläkkeiden maksaminen jatkuu. Osa-aikaeläkettä maksettiin noin 7 500 henkilölle vuoden 2017 marraskuun lopussa.

Karttunut työeläke on laskettu erikseen kultakin kalenterivuodelta vuodesta 2005 lähtien. Ennen vuotta 2005 ansaittu eläke lasketaan tuolloin voimassa olleiden lakien mukaan. Eri työeläkelakien alaisesta työskentelystä ja yrittäjätoiminnasta karttuneet eläkkeet lasketaan yhteen. Lopuksi työeläke kerrotaan elinaikakertoimella.

Työeläkkeet yhteensovitetaan lakisääteisten työtaturma- ja ammattitaitilain, liikennevakuutuslain sekä potilasvahinkolain mukaisten etuuksien kanssa. Ne ovat työeläkkeisiin nähden ensisijaisia, joten työeläkettä maksetaan vain siltä osin kuin työeläke on näitä suurempi.

2.1 Vanhuuseläke

Vanhuuseläkkeen 63 vuoden alaikäraja nousee 1955 syntyneistä lähtien kolmella kuukaudella vuodessa, kunnes vanhuuseläkeikä on 65 vuotta. Vuonna 1965 syntyneistä lähtien vanhuuseläkkeen alaikäraja sidotaan elinajanodotteeseen. Ensimmäinen, korkeintaan kahden kuukauden korotus 65 vuoden eläkeikärajaan vahvistetaan vuonna 2027 ja sitä sovelletaan vuonna 2030. Myös vakuuttamisvelvollisuuden ja eläkkeen karttumisen yläikäraja nousee mutta tasavuosina (taulukko 2.1).

Taulukko 2.1.

Vanhuuseläkkeen alaikärajat sekä vakuuttamisvelvollisuuden ja eläkkeen karttumisen yläikärajat ikäluokittain.

Syntymävuosi	Vanhuuseläkkeen alaikäraja	Kertymisen yläikäraja
1954 tai aikaisemmin	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962–1964	65 v	70 v
1965 ja sen jälkeen	vahvistetaan myöhemmin	70 v

Työttömyyspäivärahaa lisäpäivärahaoikeuden perusteella saavilla ennen vuotta 1958 syntyneillä pitkäaikaistyöttömillä on oikeus ansaittuun vanhuuseläkkeeseen 62-vuotiaana. Vuonna 1958 ja sen jälkeen syntyneillä työeläkejärjestelmän vanhuuseläkkeeseen on oikeus aikaisintaan ikäluokan alimmassa vanhuuseläkeikässä.

Eläkkeen karttumisen muuttui vuoden 2017 alusta siten, että iäkkäämpien korkeammat karttumisprosentit poistuivat ja työeläkettä karttuu kaikilla 1,5 prosenttia vuosiansiosta. Työntekijän työeläkevakuutusmaksua ei enää vähennetä eläkettä kartuttavasta ansiosta. Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia kunkin työssäolovuoden eläkettä kartuttavista ansioista 17-vuotiaasta, yrittäjillä 18-vuotiaasta lähtien. Niin sanottu siirtymäajan karttuma on 1,7 prosenttia palkasta 53–62-vuotiaille vuosina 2017–2025. Eläke tarkistetaan elinaikakerroimella (ks. taulukko 2.5).

Sosiaalietuuksien perusteena olevista ansioista (palkattomilta ajoilta) eläkettä karttuu 1,5 prosenttia. Eläkkeen kanssa rinnakkaisesta työsuhteesta ja yrittäjätoiminnasta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vakuuttamisvelvollisuuden ylärajaan asti. Vanhuuseläkkeellä oleva voi työskennellä rajattomasti ilman, että eläkettä pienennetään.

Eläkkeen ottamista voidaan lykätä alinta vanhuuseläkeikää myöhemmäksi. Vanhuuseläkettä korotetaan 0,4 prosentilla jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään yli ikäluokan alimman eläkeiän. Vuosina 1949–53 syntyneillä eläkkeeseen lasketaan lykkäyskorotus aikaisintaan vuoden 2017 alusta.

Eläkkeen laskentaa varten työansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

2.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Kertyneestä eläkkeestä voi ottaa 25 tai 50 prosenttia osittaisena varhennettuna vanhuuseläkkeenä (OVE). OVE lasketaan sen alkamisvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä. OVE voi alkaa aikaisintaan 61-vuotiaana eikä sen myöntämiselle ole yläikärajaa. Alikäraja nousee 62 vuoteen vuonna 1964 syntyneillä, jonka jälkeen ikäraja sidotaan elinajanodotteen muutokseen.

Ennen ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää nostettua eläkeosaa pienentää varhennusvähennys, joka on 0,4 prosenttia jokaista varhennettua kuukautta kohti. Esimerkiksi yhden vuoden ennen alinta vanhuuseläkeikää otetussa OVE:ssa varhennusvähennys on 4,8 prosenttia. Varhennus vähentää lopullista eläkettä pysyvästi. Jos OVE alkaa ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen, lasketaan OVE:een lykkäyskorotus, joka on 0,4 prosenttia kuukautta kohden.

OVE:en sovelletaan sen alkamisvuodelle vahvistettua elinaikakerrointa, jos eläke alkaa ennen 62 ikävuoden täyttämistä. Jos OVE alkaa 62 vuoden iän täyttämisenä tai sen jälkeen, käytetään ikäluokan omaa elinaikakerrointa.

Myönnetyn 25 prosentin suuruisen eläkkeen voi muuttaa 50 prosentin suuriseksi eläkkeeksi, mutta muita muutoksia eläkkeen määrään ei voi tehdä. OVE:a ei voi lakkauttaa, mutta sen voi peruuttaa kolmen kuukauden sisällä sen alkamisesta.

OVE:n aikaiselle työskentelylle tai ansioille ei ole mitään rajoituksia. OVE:n aikana työansioista karttuu vanhuuseläkettä 1,5 prosentin tai siirtymäajan 1,7 prosentin mukaan.

Loppuosa eläkkeestä myönnetään alimmassa eläkeiässä ilman varhennusvähennystä tai myöhemmin lykkäyskorotuksella korotettuna.

Osa-aikaeläkkeiden myöntäminen päättyi vuoden 2017 alusta. Aikaisemmin myönnetyt osa-aikaeläkkeet voivat jatkua, ja niihin sovelletaan ennen vuotta 2017 voimassa olleita säännöksiä. Osa-aikaeläkkeen aikana työansioista karttuu vanhuuseläkettä 1,5 prosentin tai siirtymäajan 1,7 prosentin mukaan. Ennen vuotta 1953 syntyneillä vanhuuseläkettä karttuu myös ansion alenemasta 0,75 prosenttia vuodessa.

2.3 Työkyvyttömyysetuudet

Työeläkejärjestelmän työkyvyttömyysetuudet ovat työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke, kuntoutustuki ja osakuntoutustuki. Täyttä eläkettä maksetaan henkilölle, jonka työkyvyn menetys on vähintään 3/5 ja osaeläkettä henkilölle, jonka työkyvyn menetys on vähintään 2/5. Osatyökyvyttömyyseläke on määrältään puolet vakuutetun täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä. Kuntoutustuki myönnetään aina määräajaksi ja se on työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen.

Työkyvyttömyyseläke koostuu työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttuneesta eläkkeestä ja tulevan ajan eläkkeestä. Tulevan ajan eläke lasketaan eläketapahtumavuoden alusta sen kuukauden loppuun, jona henkilö täyttää ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Jos henkilön ikäluokalle ei ole vielä säädetty alinta vanhuuseläkeikää, tulevan ajan pääteikä on lähimmälle ikäluokalle säädetty alin vanhuuseläkeikä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä tulevan ajan pääteikä on siis toistaiseksi 65 vuotta, joka on vuonna 1964 syntyneiden laissa säädetty alin vanhuuseläkeikä. Tulevan ajan eläkkeen perusteena ovat pääsääntöisesti viiden eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden ansiot. Eläkkeen karttumisprosentti tulevalta ajalta on 1,5.

Työkyvyttömyyseläke kerrotaan eläketapahtumavuonna 62 vuotta täyttävän ikäluokan elinaikakerroimella. Elinaikakerrointa sovelletaan ainoastaan työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneeseen eläkkeen osaan. Kertoimen vaikutus on tällöin lievempi kuin vanhuuseläkkeeseen sovellettuna. Elinaikakerroin ei muutu, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeeseen tai kuntoutustukeen tehdään pysyvä kertakorotus, kun eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi täyttä kalenterivuotta. Kertakorotuksen määrä riippuu eläkkeensaajan iästä korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 23–31-vuotiailla (24–31-vuotiailla yrittäjillä) 25 ja se laskee tästä yli 31-vuotiailla prosenttiyksikön ikävuotta kohden. Korotusvuoden alussa yli 55 vuoden ikäisille ei kertakorotusta enää tule.

Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi ansaita eläkkeen rinnalla enintään 40 prosenttia ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleva enintään 60 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltäneestä vakiintuneesta keskiansiosta. Työhönpaluun edistämislain (TyEdL) mukaan sekä täyden että osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana voi ansaita aina vähintään 737,45 euroa kuukaudessa (vuonna 2018). Työhönpaluun edistämislaki on voimassa vuoden 2020 loppuun asti.

Kun työkyvyttömyyseläkkeensaajan työansiot ylittävät ansaintarajat, eläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja enin-

tään kahdeksi vuodeksi. Sekä lepäämisen että työkyvyttömyyseläkkeen aikana ansaituista työansioista karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuosityöansioista.

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen vuotta 2017, eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi kyseisen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan päätteissä.

2.4 Työuraeläke

Vuoden 2017 eläkeuudistuksessa otettiin käyttöön työuraeläke, jonka voi saada vuonna 1955 tai sen jälkeen syntynyt henkilö aikaisintaan 63 vuoden iässä. Alaikäraja sidotaan elinajanodotteeseen vuonna 1965 syntyneistä alkaen, jolloin ikäraja on aina kaksi vuotta vanhuuseläkeikää alempi. Ensimmäiset työuraeläkkeet voivat tulla maksuun vuonna 2018 ja ne voivat olla maksussa enintään kolme kuukautta, eli vuonna 1955 syntyneellä alimman vanhuuseläkeiän (63 v 3 kk) täyttämiseen asti.

Työuraeläke edellyttää työkyvyttömyyttä, mutta vähemmän kuin työkyvyttömyyseläkkeessä. Työhistoriaa on oltava vähintään 38 vuotta ja sen on koostuttava rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavasta työstä. Äitiys-, isyys- ja vanhempainpäiväraha-kausia voi olla mukana enintään kolmen vuoden ajalta. Työuran pituusedellytyksen täytyminen ratkaistaan työeläkerekisterissä olevien tietojen sekä eläkkeen hakijan toimittamien luotettavien selvitysten perusteella.

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke. Työuraeläkkeen määrä on pienempi kuin työkyvyttömyyseläkkeen määrä, koska työuraeläke ei sisällä tulevan ajan eläkeosaa. Rekisteröityä lisäeläkettä ei makseta työuraeläkkeessä. Mahdolliseen rekisteröityyn lisäeläkkeeseen on oikeus, kun työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ikäluokan alimmassa vanhuuseläkeiässä.

2.5 Perhe-eläke

Leskeneläkettä maksetaan tietyin edellytyksin edunjättäjän aviopuolisolle. Samaa sukupuolta olevien rekisteröidyn parisuhteen osapuoli rinnastetaan aviopuolisoon. Lapseneläkkeeseen ovat oikeutettuja edunjättäjän alle 18-vuotiaat lapset.

Perhe-eläkkeen perusteena on edunjättäjän kuolinhetkellään saama vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke. Jos edunjättäjä ei ollut eläkkeellä tai hän oli osa-aikaeläkkeellä, perhe-eläkkeen perusteena käytetään eläkettä, jonka hän olisi saanut, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi kuolinhetkellään.

Perhe-eläke voi olla enintään edunjättäjän täyden työeläkkeen suuruinen. Leski ja lapset saavat taulukon 2.2 mukaisen osuuden edunjättäjän työeläkkeestä. Lapseneläkettä maksetaan lapsen täysi-ikäisyyteen asti.

Taulukko 2.2.*Perhe-eläkkeen osuudet.*

Lasten lukumäärä	0	1	2	3	4–
Leskeneläke	6/12	6/12	5/12	3/12	2/12
Lapseneläkkeet	-	4/12	7/12	9/12	10/12
Yhteensä	6/12	10/12	12/12	12/12	12/12

Jos leskellä ei ole alaikäisiä lapsia eikä leski ole eläkkeellä, leskelle maksetaan täyttä (6/12) leskeneläkettä kuuden kuukauden ajan. Sen jälkeen lesken omat laskennalliset työeläketulot vähentävät leskeneläkettä.

Lesken saamaa perhe-eläkettä, eli edunjättäjän eläkkeen puolikasta, vähentää se lesken eläketulo, joka ylittää 695,50 euroa kuukaudessa (vuonna 2018). Tämä leskeneläkkeen vähennyksen peruste kehittyi palkkakertoimen mukaisesti. Jos lesken oma eläke on pienempi kuin vähennyksen peruste, ei leskeneläkettä vähennetä.

Vähennetty leskeneläke lasketaan seuraavan kaavan mukaisesti (lesken oma eläke suurempi kuin vähennyksen peruste):

$$\text{Vähennetty leskeneläke} = 0,5 \times \text{edunjättäjän eläke} - 0,5 \times (\text{lesken oma eläke} - 695,50)$$

Taulukossa 2.3 näkyy vähennetyn leskeneläkkeen määrä joillakin lesken oman ja edunjättäjän eläkkeen tulotasoilla.

Taulukko 2.3.*Vähennetty leskeneläke.*

		Edunjättäjän eläke							
		500	1 000	1 500	2 000	2 500	3 000	3 500	4 000
Lesken oma eläke	0	250	500	750	1 000	1 250	1 500	1 750	2 000
	500	250	500	750	1 000	1 250	1 500	1 750	2 000
	1 000	98	348	598	848	1 098	1 348	1 598	1 848
	1 500	0	98	348	598	848	1 098	1 348	1 598
	2 000	0	0	98	348	598	848	1 098	1 348
	2 500	0	0	0	98	348	598	848	1 098
	3 000	0	0	0	0	98	348	598	848
	3 500	0	0	0	0	0	98	348	598
	4 000	0	0	0	0	0	0	98	348

2.6 Palkattomat jaksot

Eläkettä kartuttavat taulukossa 2.4 näkyvät sairaus- ja kuntoutusetuudet, vanhempainpäivärahat, työttömyysetuudet ja koulutusetuudet. Eläkkeeseen rinnastettavaa etuutta karttuu myös alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta, mistä säädetään erillislaissa. Ansiosidonnaisista sosiaalietuuksista karttuu eläkettä sen työansion perusteella, jonka mukaan kyseisen sosiaalietuuden määrä on laskettu. Sosiaalietuuden perusteena oleva työansio määritellään jokaisessa sosiaalietuuslajissa omalla tavallaan. Etuuden peruste otetaan huomioon eri tavalla laskettaessa ansaittua eläkettä ja tulevan ajan eläkettä.

Sekä tutkintoon johtaneesta opiskelusta että lapsenhoidosta karttuu erillislain mukaista etuutta saman kiinteän euromäärän perusteella. Etuusansio otetaan huomioon tulevan ajan ansioissa kaksinkertaisena.

Eläkettä karttuu ylemmän korkeakoulututkinnon perusteella viideltä vuodelta, ammatikorkeakoulututkinnon perusteella neljältä vuodelta sekä alemman korkeakoulututkinnon ja ammatillisen perustutkinnon perusteella kolmelta vuodelta. Jos henkilö on suorittanut useampia tutkintoja, oikeus etuuteen on kuitenkin yhteensä enintään viideltä vuodelta.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia etuuden perusteena olevasta ansiosta. Sosiaalietuuksista karttuu eläkettä silloin, kun työansioita on työuran aikana ollut vähintään 17 480,28 euroa (vuoden 2018 tasossa).

Koska etuuden peruste voi olla vuosi- tai kuukausitasoinen ja etuutta maksetaan yleensä päiväkohtaisesti, etuuden perusteet on muunnettava päiväkohtaisiksi eläkkeen laske- mista varten. Päiväkohtaiset etuuden perusteet kerrotaan etuuspäivien lukumäärällä, jota saadaan etuskohtainen vuosiansio.

Taulukko 2.4.

Sosiaalietuuden perusteena olevan ansion huomioon ottaminen eläkkeessä. Rahamäärät ovat vuoden 2018 tasossa.

Etuus	Sosiaalietuuden perusteesta otetaan huomioon ansaitussa eläkkeessä	Otetaan huomioon tulevan ajan eläkkeessä
Äitiys-, isyys- ja vanhempainraha	117 %	117 %
– Työnantajalle maksetulta ajalta (työnantaja maksaa äitiysajan palkkaa)	17 %	17 %
– Vähintään	728,34 €/kk	728,34 €/kk
Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha	75 %	100 %
Kuntoutusraha (Kela, työeläkelait, LITA)	65 %	100 %
LITA-ansionmenetykskorvaukset	65 %	100 %
Aikuiskoulutustuki	65 %	100 %
Sairauspäiväraha ja erityishoitoraha	65 %	100 %
Tartuntatautipäiväraha	65 %	100 %
Vuorottelukorvaus	55 %	100 %
Työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	0 %	1 456,68 €/kk
Sairauspäiväraha peruspäivärahan jälkeen	0 %	1 456,68 €/kk
Kotihoidontuki	728,34 €/kk	1 456,68 €/kk
Tutkinto	728,34 €/kk	1 456,68 €/kk

2.7 Indeksit

Työuran aikaiset ansiotulot tarkistetaan eläkettä määrättäessä eläkkeen alkamisvuoden tasoon palkkakertoimella. Vuonna 2018 palkkakerroin on 1,391. Nousua edellisestä vuodesta on 0,14 prosenttia. Palkkakertoimessa palkansaajien ansiotason muutoksen paino on 0,8 ja kuluttajahintojen muutoksen paino 0,2. Palkkakertoimella tarkistetaan vuosittain myös työeläkelaeissa säädetyt rahamäärät, jotka säätelevät muun muassa eläkelakien mukaisen vakuuttamisen ja karttumisen ehtoja.

Maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan vuosittain tammikuun alussa työeläkeindeksillä, jossa ansiotason muutoksen paino on 0,2 ja kuluttajahintojen muutoksen paino 0,8. Vuonna 2018 työeläkeindeksi nousi 0,55 prosenttia edellisvuodesta ja sen pisteluku on 2548.

Vuonna 2017 ansioiden kehitys oli kilpailukyky sopimuksen mukaisten sopimuspalkkojen nollakorotusten ja julkisen sektorin lomarahaleikkausten seurauksena hidasta. Hinnat nousivat ansiotasoa nopeammin. Siten tavanomaisesta poiketen myös vuoden 2018 palkkakerroin, jossa ansiokehityksen paino on suurempi, kasvoi työeläkeindeksiä vähemmän. Palkkakertoimen muutos on ollut työeläkeindeksin muutosta pienempi myös vuosina 2008, 2012 ja 2013.

Palkkakerroin ja työeläkeindeksi määrätään Tilastokeskuksen laskemien virallisten ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksisarjojen perusteella. Ansiotasoindeksi mittaa kaikkien palkansaajien säännöllisen työajan ansioiden kehitystä. Hintaindeksinä käytetään kansallista kuluttajahintaindeksiä. Ansiotason ja kuluttajahintojen kehitystä mitataan vuoden kolmannen neljänneksen vuosimuutoksella. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa palkkakertoimen ja työeläkeindeksin vuosittain asetuksella lokakuun loppuun mennessä.

2.8 Elinaikakerroin

Vuodesta 2010 lähtien alkavat vanhuuseläkkeet on tarkistettu elinaikakertoimella, jonka avulla eläkkeet sopeutetaan automaattisesti elinajanodotteen muutoksiin.

Elinajanodotteen ollessa nousussa elinaikakerroin pienentää kuukausittain maksettavaa eläkettä, mutta ei kavenna eläkkeensaajan koko vanhuuseläkeajalta maksettavaa eläkekertymää, jos eläkkeensaaja elää elinajanodotteen pidentymistä vastaavaan ikään.

Elinaikakerroin määrätään kullekin syntymävuosiluokalle 62 vuoden iässä. Vuodelle 2018 elinaikakerroin saa arvon 0,96102 ja koskee vuonna 1956 syntyneiden vanhuuseläkkeitä. Kerroin koskee myös tätä nuorempia, joille vuonna 2018 myönnetään vanhuuseläke alemmassa eläkeiässä, työkyvyttömyyseläke tai osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Tänä vuonna 63-vuotiaana tai vanhempana eläkkeelle siirtyvien eläke tarkistetaan ikäluokalle aiemmin vahvistetulla kertoimella (taulukko 2.5).

Eläkeuudistus toi muutoksia myös elinaikakertoimen määräytymiseen. Elinaikakertoimen laskentatapa muuttuu siinä vaiheessa, kun eläkeikä sidotaan elinajanodotteeseen. Tällöin elinaikakerroin muodostuu vähemmän vanhuuseläkkeen tasoa leikkaavaksi kuin aikaisemman lainsäädännön mukaan.

Taulukko 2.5.

Vuonna 2018 eläkkeelle siirtyvän elinaikakerroin iän mukaan.

Eläkkeellesiirtymisikä	Syntymävuosi	Elinaikakerroin	Kuukausieläkkeen pienennys, %
62	1956	0,96102	3,9
63	1955	0,96344	3,7
64	1954	0,96800	3,2
65	1953	0,97200	2,8
66	1952	0,97552	2,4
67	1951	0,97914	2,1
68	1950	0,98351	1,6
69	1949	0,98689	1,3
70	1948	0,99170	0,8
71	1947	1,00000	0,0

Elinaikakerroin vaikuttaa perhe-eläkkeeseen edunjättäjän eläkkeen kautta. Elinaikakerrointa ei sovelleta varsinaiseen perhe-eläkkeeseen vaan sen vaikutus on mukana edunjättäjän eläkkeessä, jonka pohjalta perhe-eläke on laskettu.

Elinaikakerrointa ei sovelleta kansaneläkkeen määrään. Kansaneläke ja takuueläke korvaavat osaltaan elinaikakertoimen aiheuttamaa työeläkkeen pienennystä.

3 Kansaneläkejärjestelmän etuudet

Kansaneläkejärjestelmästä maksettavat kansaneläke- ja takuueläke-etuudet turvaavat perustoimeentulon, jos työeläketurva jää pieneksi tai sitä ei ole karttunut ollenkaan. Kansaneläkejärjestelmän toimeenpanosta vastaa Kela. Kansaneläkejärjestelmän etuudet ja kansaneläkerahaston toimintakulut rahoitetaan täysin valtion budjetista.

Kansaneläkelaisissa määritellyt ja Kelan maksamat eläkkeet ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke määräytyvät samalla tavalla. Takuueläke täydentää näitä eläkkeitä, jos kokonaiseläke jää matalaksi. Perhe-eläkkeen määräytymisestä on kerrottu omassa luvussaan.

Eläkkeensaajalla voi lisäksi olla oikeus asumistukeen, hoitotukeen, lapsikorotukseen tai rintamalisään.

3.1 Kansaneläke

3.1.1 Oikeus kansaneläkkeeseen

Täyteen kansaneläkelain mukaiseen **vanhuuseläkkeeseen** on oikeus 65 vuoden iässä. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen on oikeus 63 vuoden iässä. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä kansaneläkkeen vanhuuseläke sidotaan työeläkelain mukaiseen ikäluokkakohlaiseen eläkeikään. Vuosina 1958–1961 syntyneillä on oikeus saada vanhuuseläke varhennettuna 64 vuoden iässä. Vuonna 1962 tai myöhemmin syntyneet eivät voi ottaa kansaneläkettä varhennettuna.

Ennen vuotta 1958 syntyneellä työttömyyspäivärahaa lisäpäivärahaoikeuden perusteella saavalla pitkäaikaistyöttömällä on oikeus kansaneläkelain mukaiseen varhennusvähennyksellä vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen 62 vuoden iässä. Vuosina 1958–1961 syntyneillä pitkäaikaistyöttömällä ikäraja on 64 vuotta. Vuonna 1962 tai myöhemmin syntyneillä pitkäaikaistyöttömällä ei ole oikeutta vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen ennen vanhuuseläkeikää.

Kansaneläkelain mukaisen **työkyvyttömyyseläkkeen** voi saada, jos sairaus, vika tai vamma estää kohtuullisen toimeentulon turvaavan työn. Henkilön katsotaan saavan kohtuullisen toimeentulon, jos hän ansaitsee kuukaudessa yli 737,45 euroa.

Pelkän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tai työuraeläkkeen saajalla ei ole oikeutta kansaneläkkeeseen, jos henkilö ei ole täyttänyt Kelan vanhuuseläkkeeseen oikeutavaa ikää.

3.1.2 Kansaneläkkeen määrä

Kansaneläkkeen määrä riippuu eläkkeensaajan ansioeläketuloista, perhesuhteista ja asumisajasta Suomessa. Kansaneläkkeen täysi määrä vuonna 2018 pysyy kansaneläkeindeksin jäädytyksen seurauksena edellisvuoden tasolla. Täysi määrä on yksin asuvalle henkilöl-

le 628,85 euroa kuukaudessa ja avo- tai avioliitossa asuvalle 557,79 euroa kuukaudessa. Kansaneläke pienenee eläketulojen kasvaessa siten, että täydestä kansaneläkkeestä vähennetään puolet ansioeläkkeestä. Kansaneläke alkaa pienentyä kuitenkin vasta, kun eläketulot ylittävät rajatulon, joka on 55,54 euroa kuukaudessa vuonna 2018. Pienin maksettava kansaneläke vuonna 2018 on 6,68 euroa kuukaudessa.

$$\text{Kansaneläke} = \text{täysi kansaneläke} - 0,5 \times (\text{muut eläketulot} - \text{rajatulo})$$

Taulukko 3.1.

Täysi kansaneläke vuonna 2018, euroa kuukaudessa.

	Täysi kansaneläke	Työeläke, jolla ei saa kansaneläkettä
Yksin asuva	628,85	1 299,88
Avo- tai avioliitossa	557,79	1 157,71

Varhennettua vanhuuseläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkettä varhennetaan vanhuuseläkeiästä. Lykättyä kansaneläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen. Vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneen kansaneläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkamista lykätään vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen.

Kansaneläkelaitos laskee kansaneläkkeen määrän käyttäen vuositasoisia euromääriä. Työeläkkeen määrä kuukaudessa kerrotaan kahdellatoista ja pyöristetään lähimpään euroon. Rajatulot ovat laskennassa vuositasoisina. Lopullinen kansaneläke maksetaan kuukausitasoiseksi muunnettuna lähimpään senttiin pyöristettynä.

3.1.3 Kansaneläkkeessä huomioon otettavat tulot

Kansaneläkettä laskettaessa otetaan eläketulona huomioon

- lakisääteiset työeläkkeet
- työnantajan järjestämät vapaaehtoiset eläkejärjestelyt
- työeläkkeen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennys (perhe-eläkkeessä edunjäntäjän varhennusvähennystä ei lisätä tuloksi)
- maatalousyrittäjien luopumistukeen sisältyvä MYEL-osa
- tapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain ja sotilastapaturmalain mukaiset korvaukset, mutta ei näihin maksettuja kertakorotuksia
- osittainen varhennettu vanhuuseläke varhennusvähennyksellä lisätynä ja ilman mahdollista lykkäyskorotusta.

Kansaneläkettä laskettaessa henkilön työeläketuloa ei kuitenkaan ole

- 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen tehdystä työstä karttunut työeläkkeen osa vuosilta 2005–2016

- työeläkkeen lykkäyskorotus alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeiseltä ajalta vuoden 2017 alusta alkaen (perhe-eläkkeeseen sisältyvä vastaava korotus otetaan tulona huomioon)
- työeläkkeen lapsikorotus
- työeläkkeen kuntoutuskorotus
- opiskelun ja alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ajalta karttunut osa (ei myöskään perhe-eläkkeeseen sisältyvä)
- työkyvyttömyyseläkkeeseen viiden vuoden jälkeen maksettava kertakorotus (ei myöskään perhe-eläkkeeseen sisältyvä).

Kansaneläkettä pienentää työeläkejärjestelmän perhe-eläkkeen koko maksettava määrä. Myös perhe-eläkkeeseen sisältyvä edunjäntäjän 63–67-vuotiaana ansaitsema 4,5 prosentin karttuma siis pienentää kansaneläkettä. Työeläkkeen varhennettu vanhuuseläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan tulona huomioon ilman varhennusvähennystä. Ulkomailta maksettavat eläkkeet ja korvaukset pienentävät tietyin edellytyksin kansaneläkettä. Kansaneläkkeen määrää pienentää toisen EU-maan maksama työeläke samalla lailla kuin Suomen työeläke sovellettaessa EU:n sosiaaliturva-asetusta 883/2004.

Kansaneläkkeessä otetaan tulona huomioon ulkomailta maksettavat

- työ- ja virkasuhteeseen sekä yrittäjätoimintaan perustuvat lakisääteiset ja vapaaehtoiset työeläkkeet
- työtapaturmaan perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- liikennevahinkoon perustuvat omat eläkkeet ja perhe-eläkkeet
- sotilasvamman perustuvat perhe-eläkkeet
- maatalousyrittäjien luopumisetuuksia vastaavat etuudet
- kansaneläkettä ja kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä vastaavat eläkkeet.

3.2 Takuueläke

Takuueläke on Kelan eläke-etuus, joka on tarkoitettu pienten eläketulojen saajille. Takuueläkettä ei kuitenkaan makseta, jos henkilö saa pelkästään osa-aikaeläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä, perhe-eläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä. Takuueläke on veronalainen etuus ja sitä maksetaan vain Suomessa asuville henkilöille.

Vuonna 2018 takuueläkkeeseen tehty 15,01 euron tasokorotus nosti takuueläkkeen täyden määrän 775,27 euroon. Takuueläkettä tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä, mutta vuoden 2018 indeksijäädätyksen seurauksena indeksimuutosta ei tehty. Pelkkää kansaneläkettä saava, puolison kanssa asuva saa takuueläkettä enimmillään 217,48 euroa kuukaudessa. Pienin maksettava takuueläke on 6,68 euroa kuukaudessa.

Takuueläkkeeseen ei lasketa lykkäyskorotusta, mutta siihen sovelletaan samaa varhennusvähennystä kuin kansaneläkkeeseen. Vanhuuseläkkeen saajalle takuueläke voidaan siten myöntää kansaneläkkeen tavoin aikaisintaan 63-vuotiaana.

Takuueläkkeen määrään vaikuttavat henkilön saamat muut, myös ulkomailta saadut, eläketulot. Siihen eivät vaikuta eläkettä saavan hoitotuki, rintamalisät eikä eläkkeen lap-

sikorotus. Takuueläkettä eivät myöskään pienennä ansiotulot, pääomatulot eikä omaisuus tai omaishoidon tuki. Takuueläke otetaan kuitenkin tulona huomioon eläkkeensaajan asumistukea laskettaessa. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE) perusteella ei synny oikeutta takuueläkkeeseen. Jos jotain muuta takuueläkkeeseen oikeuttavaa eläkettä maksetaan OVE:n rinnalla, maksussa oleva OVE otetaan takuueläkettä pienentävänä tulona huomioon.

65 vuotta täyttäneillä tai 16 vuotta täyttäneillä ja kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömillä maahanmuuttajilla on myös oikeus takuueläkkeeseen, jos asumisaikavaatimukset täyttyvät. Takuueläkettä voi saada 65 vuotta täyttänyt tai työkyvytön maahanmuuttaja asuttuaan Suomessa vähintään kolme vuotta.

Takuueläke = 775,27 – muut eläketulot

3.3 Perhe-eläke

3.3.1 Leskeneläke

Kansaneläkelain mukaiseen leskeneläkkeeseen on oikeus vain alle 65-vuotiaalla leskellä. Leskeneläkettä maksetaan silloin, kun leski ja edunjättäjä olivat avioliitossa ja he olivat menneet naimisiin ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta. Avopuolison kuoleman jälkeen leski ei voi saada leskeneläkettä, mutta avopuolison lapset voivat saada Kelasta lapseneläkettä.

Leskeneläke muodostuu alku- ja jatkoeläkkeestä. Leskellä on oikeus alkueläkkeeseen kuuden kuukauden ajan puolison kuoleman jälkeen. Alkueläke on vakiomääräinen, eivätkä siihen vaikuta lesken omat tulot tai omaisuus. Vuonna 2018 alkueläkkeen määrä on 324,33 euroa kuukaudessa. Indeksijäädätyksen seurauksena leskeneläkkeen määrät pysyvät vuonna 2018 edellisvuoden tasolla.

Jos leskellä on huollettavanaan alle 18-vuotias lapsi, lesken jatkoeläke on vähintään perusmäärän (101,59 €/kk) suuruinen ja lisäksi voidaan maksaa tuloista riippuen täydennysmäärää. Täydennysmäärää ei jää maksettavaksi, jos tulot ylittävät 1 110,05 euroa kuukaudessa (avo- tai avioliitossa olevalla 967,88 €/kk).

Jatkoeläkkeenä voidaan maksaa vain tuloista riippuvaa täydennysmäärää, jos leskellä ei ole huollettavanaan alle 18-vuotiasta lasta. Jos leskellä on tuloja enemmän kuin 55,54 euroa kuukaudessa, täydestä täydennysmäärästä vähennetään puolet ylimenevistä tuloista. Leskeneläkettä ei jää maksettavaksi, jos tulot ylittävät 1 096,71 euroa kuukaudessa (avo- tai avioliitossa olevalla 954,55 €/kk).

Lesken jatkoeläkettä pienentävät muut tulot. Tuloina otetaan huomioon 60 prosenttia työtuloista, työttömyysturvasta, sairauspäivärahasta ja lasten kotihoidontuen hoitorahasta. Täysimääräisinä otetaan huomioon lesken omat eläkkeet, leskelle puolison jälkeen maksetut perhe-eläkkeet, korkotulot ja osingot, muut pääomatulot ja YEL- ja MYEL-työtulo. Työeläkkeenä otetaan huomioon vastaavat eläkkeen osat kuin omissa kansaneläkkeissä.

Taulukko 3.2.

Leskeneläkkeen määrä vuonna 2018, euroa kuukaudessa.

Alkueläke (6 kk)	324,33
Jatkoeläke täysimääräisenä, kun alle 18-vuotiaita lapsia	
– yksin asuva	628,85
– avo- tai avioliitossa	557,79
Jatkoeläke täysimääräisenä, kun ei alle 18-vuotiaita lapsia	
– yksin asuva	527,26
– avo- tai avioliitossa	456,20

3.3.2 Lapseneläke

Kelan lapseneläkettä maksetaan alle 18-vuotiaalle edunjättäjän omalle lapselle, ottolapselle tai lapselle, jonka elatuksesta edunjättäjä vastasi. Päätoimisesti opiskeleva 18 vuotta täyttänyt voi saada Kelalta niin sanottua koululaiseläkettä 21 vuoden iän täyttämiseen asti. Siihen kuuluu vain lapseneläkkeen perusmäärä. Jos lapsen molemmat vanhemmat tai huoltajat ovat kuolleet, lapseneläke maksetaan kummankin jälkeen erikseen.

Lapseneläkkeeseen kuuluu tuloista riippumaton perusmäärä sekä täydennysmäärä, jota maksetaan, jos muut kuin Kelan maksamat perhe- tai huoltoeläkkeet ovat alle 236,05 euroa kuukaudessa. Lapseneläkkeen määrät pysyvät indeksijäädätyksen seurauksena edellisvuoden tasolla.

$$\text{Lapseneläke} = \text{perusmäärä} + (\text{täysi täydennysmäärä} - 0,5 \times (\text{muut perhe-eläkkeet} - \text{rajatulo}))$$

Taulukko 3.3.

Lapseneläke vuonna 2018, euroa kuukaudessa.

Perusmäärä	59,68
Lapsen täydennysmäärä	90,26
Täysi lapseneläke	149,94
Rajatulo = tulo, jolla saa täyden eläkkeen	55,54

3.4 Eläketuki

Eläketuki on kertaluonteinen ratkaisu, jossa turvataan ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille toimeentulo ennen heidän siirtymistään vanhuuseläkkeelle. Laki tuli voimaan 1.6.2017. Eläketuen piirissä ovat ennen 1.9.1956 syntyneet henkilöt. Eläketukea voivat hakea 60 vuotta täyttäneet, viisi vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä ajalla 1.9.2010–31.8.2016 olleet henkilöt.

Eläketuki vastaa määrältään takuueläkettä. Eläketuki ei ole varsinainen eläke, mutta siihen sovelletaan verolainsäädännössä eläkettä koskevia säännöksiä. Eläketuen saajalla on oikeus kansaneläkelain mukaiseen lapsikorotukseen, eläkkeensaajan asumistukeen sekä hoitotukeen.

3.5 Kansaneläkeindeksi

Kansaneläkejärjestelmän etuuksia tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Vuonna 2018 kansaneläkeindeksin pisteluku on 1617. Pisteluku pysyy edellisvuoden tasolla poikkeuslainsäädäntöön perustuen. Hallitus on julkisen talouden suunnitelmassaan päättänyt, että kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien korotukset jätetään tekemättä vuosina 2017–2019. Vuonna 2017 kansaneläkeindeksiä lisäksi alennettiin 0,85 prosenttia.

Normaalisti kansaneläkeindeksi määrätään vuosittain elinkustannusindeksin perusteella. Kansaneläkeindeksin pisteluku seuraavalle vuodelle lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien (heinä-, elo- ja syyskuun) elinkustannusindeksin pistelukujen kokonaislukuna ilmoitettu keskiarvo jakajalla 1,184. Kansaneläkelaitos vahvistaa seuraavan kalenterivuoden kansaneläkeindeksin pisteluvun kunkin vuoden lokakuun loppuun mennessä ja uuden indeksin mukaisia etuuksia maksetaan seuraavan vuoden tammikuun alusta lähtien.

Vuoden 2018 kansaneläkeindeksin jäädytys on tarkoitettu pysyväksi, joten kansaneläkeindeksin laskemisessa käytettyä jakajaa muutetaan vastaamaan muutosta. Kansaneläkeindeksin pysyvää muutosta varten laissa oleva jakaja 1,184 muutetaan arvoon 1,192. Jakajaa koskeva muutos tulee voimaan vuoden 2019 alusta lukien.

3.6 Asumisaikavaatimukset ja Kelan maksamien eläkkeiden suhteuttaminen asumisaikaan

Kansaneläkettä ja takuueläkettä voi saada Suomessa asuva henkilö, jos hän on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Nuorelle henkilölle myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen ja sen perusteella myönnettävän takuueläkkeen suhteen ei edellytetä asumisaikavaatimusta.

Perhe-eläkkeen voi saada, jos edunjättäjä oli 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Leskeneläkkeen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että myös leski on asunut Suomessa ennen edunjättäjän kuolemaa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään ja muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta. Lapseneläkkeen osalta edellytetään, että lapsi on asunut Suomessa edunjättäjän kuollessa tai muuttanut Suomeen vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta.

EU:n sosiaaliturva-asetusta 883/2004 sovellettaessa eläkeoikeutta varten otetaan tarvittaessa huomioon myös henkilölle toisesta EU-maasta eläkeoikeutta ja eläkkeen laskentaa varten karttuneet ajat. Jos henkilöllä ei ole missään maassa yhden vuoden vakuutus-aikaa, hänellä on oikeus kuitenkin kansaneläkkeeseen, jos hän on viimeksi ollut vakuutettuna Suomessa ja kaikkien maiden vakuutus-aika on yhteensä vähintään kolme vuotta.

Jos asumisaikavaatimukset täyttyvät, mutta hakija tai edunjättäjä on asunut Suomessa alle 80 prosenttia 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen tai 65 vuoden täyttämisen välisestä ajasta, suhteutetaan kansaneläke sekä leskeneläke Suomessa asuttuun aikaan. Lapseneläkettä ja takuueläkettä ei suhteuteta asumisaikaan.

3.7 Eläkkeensaajan asumistuki

Eläkkeensaajan asumistukea voi hakea pienituloinen eläkeläinen, joka asuu pysyvästi Suomessa vuokra- tai omistusasunnossa. Jos molemmat puoliset saavat asumistukeen oikeutavia eläkkeitä, he hakevat asumistuen yhteisesti kummallekin ja tuki maksetaan heille puoliksi. Jos samassa asunnossa eläkkeensaajan kanssa asuu alle 18-vuotiaita lapsia tai muita henkilöitä kuin avio- tai avopuoliso, eläkkeensaaja voi saada yleistä asumistukea.

Eläkkeensaajan asumistukea ei makseta osatyökyvyttömyyseläkkeen, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tai osa-aikaeläkkeen saajille, eikä vapaaehtoista eläkettä saavalle henkilölle. Heillä voi olla oikeus yleiseen asumistukeen.

Vuonna 2018 asumistukea voidaan maksaa, jos hakijalla on asumiskustannuksia vähintään 705 euroa vuodessa. Pienin maksettava asumistuki on 6,68 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaajan asumistuki on 85 prosenttia hyväksyttävistä asumismenoista, jotka ylittävät omavastuuosuuden. Perusomavastuu on kaikilla hakijoilla 610,42 euroa vuodessa. Hakijan ja hänen puolisonsa tuloista riippuen perusomavastuun päälle voidaan laskea lisäomavastuu. Lisäomavastuu on 40 prosenttia siitä tulojen osasta, joka ylittää perhesuhteiden mukaisesti määräytyvät tulorajat. Eläkkeensaajan asumistuen suuruuteen vaikuttavat lähes kaikki omat ja puolison jatkuvasti saamat tulot. Asumistukea ei suhteuteta asumisaikaan.

$$\text{Asumistuki} = 0,85 \times (\text{hyväksytyt asumiskustannukset} - (\text{perusomavastuu} + \text{mahdollinen lisäomavastuu}))$$

Asumiskustannusten hyväksyttävät enimmäismäärät määräytyvät asuinkunnan perusteella. Vuonna 2018 asumiskustannusten enimmäismäärät nousevat asumismenojen muutosta vastaavasti 1,8 prosenttia.

Taulukko 3.4.

Asumiskustannusten enimmäismäärät vuonna 2018, euroa vuodessa.

I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä
8 097	7 447	6 533

Kuntaryhmä I Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa.

Kuntaryhmä II Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti.

Kuntaryhmä III muut kunnat.

Taulukko 3.5.

Lisäomavastuun tulorajat vuonna 2018.

	€/v	€/kk
Yksin asuva	8 676	723,00
Puoliso, jolla ei oikeutta asumistukeen	12 717	1 059,75
Puoliso, jolla oikeus asumistukeen	13 936	1 161,33

Taulukko 3.6.

Enimmäismääräinen asumistuki vuonna 2018, euroa kuukaudessa.

	I kuntaryhmä	II kuntaryhmä	III kuntaryhmä
Yksin asuva	530,30	484,26	419,52
Puoliso, jolla oikeus asumistukeen	265,15	242,13	209,76

3.8 Muut lisät

Taulukkoon 3.7 on koottuna eläkkeensaajan hoitotukien, lapsikorotuksen, rintamalisien ja veteraanilisän määrät vuonna 2018. Eläkkeensaajien hoitotuesta säädetään vammaistukilaissa, ja siitä korvataan sairaan ja vammaisen eläkkeensaajan kotona asumisen kuluja ja erityiskustannuksia. Eläkkeensaajan hoitotukia ovat perus-, korotettu- ja ylin hoitotuki, joita myönnetään avuntarpeen, ohjauksen ja valvonnan tarpeen sekä erityiskustannusten määrän perusteella. Perushoitotuen määrä nousee vuonna 2018 tasokorotuksen seurauksena 8,81 euroa edellisvuodesta 70,52 euroon kuukaudessa.

Kela myöntää lapsikorotusta eläkkeensaajille alle 16-vuotiaista lapsista. Sotaveteraanit voivat saada rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää. Lisäksi ylimääräistä rintamalisää ja korotettua tai ylintä hoitotukea saaville Kela maksaa veteraanilisää.

Vuonna 2018 veteraanietuuksien määrät pysyvät vuoden 2017 tasolla. Vuonna 2017 veteraanietuuksien määrät pidettiin poikkeuksellisesti edellisvuoden tasolla, kun kansaneläkeindeksin soveltaminen olisi alentanut maksettujen etuuksien määriä. Vuonna 2018 toteutettavien tasokorotusten johdosta vuodelle 2017 tehty poikkeuksellinen indeksitarkistus säilyy pysyvästi voimassa.

Taulukko 3.7.

Muiden lisien määriä vuonna 2018, euroa kuukaudessa.

Asumisaikaan suhteutettavat eläkkeensaajan vammaisetuudet		Asumisaikaan suhteuttamattomana maksettavat eläke-etuuden osat	
Perushoitotuki	70,52	Lapsikorotus	21,93
Korotettu hoitotuki	153,63	Rintamalisä	49,56
Ylin hoitotuki	324,85	Ylimääräinen rintamalisä	Täysi määrä 239,32 (vähintään 6,35)
		Veteraanilisä	105,13

4 Ensisijaiset etuudet

Tapaturma- ja liikennevakuutuksesta maksettavat korvaukset ovat työeläkkeisiin nähden ensisijaisia. Myös potilasvahinkolain mukaiset korvaukset ovat ensisijaisia etuuksia siltä osin kuin vakuutustapahtuma on sattunut 1.1.2017 tai sen jälkeen. Etuudensaaaja saa siis työeläkettä vain siltä osin kuin hänen työeläkkeensä on suurempi kuin ensisijaiset etuudet. Ensisijaiset etuudet eivät kuitenkaan vaikuta vähentävästi vahinkotapahtuman jälkeisen työskentelyn perusteella karttuneeseen työeläkkeeseen. Tapaturmavakuutuksen päivärahan ja liikennevakuutuksen mukaisen päivärahaa vastaavan ansionmenetykskorvauksen ajalta karttuu uutta työeläkettä myös kyseisen etuuden perusteella.

Ensisijaisista etuuksista korvataan ansiotulojen menetys sen suuruisena kuin vahingonkärsijä olisi ilman vahingon sattumista ansainnut. Ensisijaisia etuuksia ovat seuraavien lakien mukaiset ansionmenetykskorvaukset tai eläkkeet tietyin poikkeuksin:

- työtapaturma- ja ammattitautilaki
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki
- liikennevakuutuslaki
- sotilastapaturman ja palvelussairaudesta annettu laki
- kriisinhallintatehtävissä sattuneen tapaturman ja palvelussairaudesta annettu laki
- potilasvahinkolaki.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on ensisijainen liikennevakuutukseen nähden. Edelleen liikenne- ja työtapaturmakorvaukset ovat ensisijaisia potilasvakuutukseen nähden.

Työtapaturma- ja ammattitautilaki korvaa työtapaturmista ja ammattitaudeista aiheutuneet ansionmenetykset ja sairaanhoitokulut. Lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta maksetaan päivärahaa vuoden ajan ja työkyvyttömyyden jatkuessa tämän jälkeen tapaturmaeläkettä. Kuntoutusrahaa voidaan maksaa päivärahan ja tapaturmaeläkkeen suuruisena. Vakuutuksesta maksetaan myös muun muassa tutkimus- ja hoitokustannukset, haittaraha pysyvistä haitasta, ammatillinen ja lääkinnällinen kuntoutus sekä kuolemantapauksessa hautausapu ja omaisille perhe-eläkettä.

Työtapaturmavakuutuksen mukaisen päivärahan suuruus on neljän viikon ajan tapaturmapäivän jälkeen saman suuruinen kuin työntekijälle maksettu sairausajan palkka, tai se määräytyy tapaturmaa edeltäneiden neljän viikon työansioden perusteella. Neljän ensimmäisen viikon jälkeen päivärahan suuruus on 1/360 vahingoittuneen vuosityöansios- ta. Päivärahaa voidaan maksaa myös osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla vähintään kymmenen prosenttia.

Täysi tapaturmaeläke on 85 prosenttia vuosityöansiosta alle 65-vuotiaalle ja 70 prosenttia vuosityöansiosta 65 vuotta täyttäneelle. Myös tapaturmaeläke voidaan maksaa osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on vähintään kymmenen prosenttia.

Jos tapaturma sattuu vanhuuseläkkeen rinnalla tehdyssä työssä, päivärahaa ja tapaturmaeläkettä maksetaan kolmen vuoden ajan, enintään 68 ikävuoden täyttämiseen asti. Päivärahaa ja tapaturmaeläkettä ei tällöin vähennetä työeläkkeestä.

Jos henkilö loukkaantuu liikenneonnettomuudessa, hän saa **liikennevakuutuslain** mukaista korvausta. Liikennevakuutuksesta korvataan muun muassa sairaanhoitokulut, ansionmenetykset, tilapäinen ja pysyvä haitta sekä lesken ja lasten elatuksen menetys. Henkilövahingoista maksettaville erilaisille korvauksille ei ole enimmäismäärää, vaan korvaus suoritetaan todellista vahinkoa vastaavana.

Potilasvahinkolain mukaan voidaan maksaa korvauksia henkilövahingosta. Ensisijainen etuus on vahingoittuneelle itselleen myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke. Korvaus elatuksesta elatukseen oikeutetulle on ensisijainen etuus perhe-eläkkeeseen nähden. Ensisijaisia etuuksia eivät ole läheiselle henkilölle maksetut korvaukset vahingoittuneen hoitamisesta.

5 Verotus

Työeläke, kansaneläke ja takuueläke ovat verotettavaa ansiotuloa. Verotonta tuloa ovat kuitenkin esimerkiksi kansaneläkkeen lapsikorotus, eläkkeensaajien hoitotuki, rintamalisä, veteraanilisä ja asumistuki.

Myös työtapaturma-, liikenne- ja potilasvahinkovakuutuksesta maksettavia eläkkeitä verotetaan ansiotuloverotuksen mukaisesti. Eläketulona ei sen sijaan pidetä näistä vakuutuksista maksettuja päivärahoja tai ohimenevän työkyvyttömyyden perusteella saatuja korvauksia.

Työnantajan järjestämä kollektiivinen lisäeläke ja kertamaksullinen eläke kuuluvat ansiotuloverotuksen piiriin.

Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuva eläke on veronalaista pääomatuloa vuoden 2005 alusta voimassa olleen lain mukaan. Aikaisemmin vapaaehtoinen eläkevakuutus kuului ansiotuloverotuksen piiriin. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen perusteella maksettava eläke verotetaan ansio- tai pääomatulona sen mukaan, miten vastaava vakuutusmaksu on vähennetty.

5.1 Vähennykset ansiotuloverotuksessa

Tuloista on oikeus vähentää niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot sekä valtionverotuksessa valtionverotuksen vähennykset ja kunnallisverotuksessa kunnallisverotuksen vähennykset.

Ansiotuloista tehtävien vähennysten lisäksi verosta tehtäviä vähennyksiä ovat työtulovähennys, valtionverotuksen invalidivähennys, elatusvelvollisuusvähennys, kotitalousvähennys, alijäämähyvitys, erityinen alijäämähyvitys. Tässä on käsitelty vain muutamia eläkkeensaajan ja palkansaajan oleellisia vähennyksiä. Vähennyksistä on kerrottu lisää liitteessä 1.

Eläkkeensaaja voi saada kunnallisverotuksessa eläketulovähennyksen ja perusvähennyksen sekä valtionverotuksessa eläketulovähennyksen ja mahdollisen invalidivähennyksen. Kunnallisverotuksen invalidivähennys lasketaan vain, jos verovelvollisella on muuta ansiotuloa kuin eläketuloa. Perusvähennyksen enimmäismäärää korotettiin 40 eurolla 3 100 euroon vuoden 2018 alusta.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys määräytyy kansaneläkkeen täyden määrän perusteella. Siten se muuttuu kansaneläkkeen indeksikorotusten ja tasokorotusten seurauksena. Indeksien pysyessä edellisvuoden tasolla kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä pysyy 9 040 eurossa vuonna 2018. Eläketulovähennyksen sekä perusvähennyksen johdosta pienituloisen eläkkeensaaja ei maksa kunnallisveroa alle 11 093 euron vuosieläkkeestä (924 €/kk). Eläketulovähennys ulottuu 26 765 euron vuosituloihin (2 230 €/kk) asti.

Valtionverotuksen eläketulovähennykseen vaikuttaa kansaneläkeindeksin lisäksi tuloveroasteikon alaraja. Tuloveroasteikon alarajan noustessa vuonna 2018 valtionverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä laskee edellisvuoden 11 860 eurosta 11 560 eu-

roon. Eläketulovähennyksen vuoksi valtionverotus kohdistuu vuonna 2018 yli 24 024 euron vuosieläkkeisiin (2 002 €/kk).

Taulukko 5.1.

Eläketulovähennyksen täysi määrä vuonna 2018 sekä vuosituloraja, josta alkaen eläkkeensaaja alkaa maksaa veroa ja vuosituloraja, josta alkaen vähennystä ei saa enää lainkaan, euroa.

	Täysi vähennys	Eläke, josta alkaen veroa	Eläke, josta ei enää vähennystä
Kunnallisverotus	9 040	11 093	26 765
Valtionverotus	11 560	24 024	41 981

Palkansaaja saa tulonhankkimisvähennyksen sekä kunnallisverotuksessa perusvähennyksen ja ansiotulovähennyksen ja valtionverotuksessa työtulovähennyksen. Palkansaajan maksamat työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksu sekä sairausvakuutuksen päivärahamaksu ovat vähennyskelpoisia verotuksessa.

Vuonna 2018 valtionverotuksen työtulovähennys on 12,0 prosenttia ansiotulojen 2 500 euroa ylittävästä osasta. Vähennyksen enimmäismäärä on 1 540 euroa. Työtulovähennys ulottuu noin 127 000 euron vuosituloihin asti.

5.2 Ansiotuloverot ja pakolliset sosiaalivakuutusmaksut

Valtion tuloveroa suoritetaan verotettavasta ansiotulosta progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Vuonna 2018 tuloveroasteikon tulorajoja korotettiin 1,5 prosentilla. Kolmannen tuloluokan alarajaa korotettiin 600 eurolla ja kaikkien tuloluokkien marginaaliveroprosentteja alennettiin 0,25 prosenttiyksikköä. Muutokset lieventävät veroasteikkoa vuoteen 2017 verrattuna.

Tuloveroasteikkoa kiristettiin vuonna 2016 alentamalla asteikon ylimmän tuloluokan euromääristä alarajaa 90 000 eurosta 72 300 euroon, jolloin kaksi ylintä tuloluokkaa yhdistyivät. Vuosia 2016 ja 2017 koskevaksi tarkoitettua kiristystä jatkettiin vuodelle 2018, jolloin ylimmän tuloluokan alaraja on 74 200 euroa.

Taulukko 5.2.

Valtion tuloveroasteikko vuonna 2018.

Verotettava tulo, €	Vero alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
17 200–25 700	8,00	6,00
25 700–42 400	518,00	17,25
42 400–74 200	3 398,75	21,25
74 200–	10 156,25	31,25

Eläketulon lisävero määräytyy kuten edellisvuonna. Sitä maksetaan 5,85 prosenttia 47 000 euron vuosieläkkeestä (3 917 €/kk) alkaen.

Yleisradioveron määräytyminen muuttuu vuonna 2018. Veroa maksetaan 2,5 prosenttia 14 000 euroa ylittävästä vuositulosta. Enimmäismäärä nousee 163 euroon (edellisvuonna 143 euroa). Kun vuonna 2017 eläkkeensaaja alkoi maksaa yleisradioveroa 858 euron

kuukausieläkkeestä, vuonna 2018 sitä maksetaan 1 167 eurosta alkaen. Enimmäismäärää maksetaan 1 710 euron kuukausieläkkeestä alkaen.

Ansiotulosta suoritetaan **kunnallisveroa** kotikunnalle kunnan tuloveroprosentin perusteella. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti on 19,86, joka on 0,05 prosenttiyksikköä alempi kuin viime vuonna. Taulukossa 5.3 on esitetty eräiden kuntien kunnallisveroprosentit.

Taulukko 5.3.

Kuntien tuloveroprosentit sekä sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu vuonna 2018.

	Kunnallisveroprosentti
Helsinki	18,00
Espoo	18,00
Vantaa	19,00
Tampere	19,75
Oulu	20,00
Turku	19,50
Kuopio	20,50
Keskimäärin koko maa	19,86
Palkansaajan sairaanhoitomaksu	0
Eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu	1,53

Kirkollisveron määrä lasketaan kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta seurakunnan tuloveroprosentin mukaan. Keskimääräinen kirkollisvero on 1,39 prosenttia ja sitä maksavat evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluvat henkilöt. Kirkollisvero ei ole mukana jäljempänä esitetyissä laskelmissa.

Sairaanhoitomaksu lasketaan kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu poistui palkansaajalta kokonaan vuonna 2017, eikä sitä makseta myöskään vuonna 2018. Eläke- ja etuustuloista perittävä sairaanhoitomaksu on 1,53 prosenttia (1,45 prosenttia vuonna 2017). Palkansaaja maksaa sairausvakuutuksen **päivärahamaksua** 1,53 prosenttia, jos vuositulon yhteismäärä on vähintään 14 020 euroa (edellisvuonna 1,58 prosenttia 14 000 euroa ylittävästä tulosta). Jos tulojen yhteismäärä jää alle 14 020 euron, päivärahamaksua ei makseta. Yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti vakuutettujen yrittäjien maksama lisärahoitusosuus on 0,17 prosenttia ja päivärahamaksu siten 1,7 prosenttia vuonna 2018. Eläke- ja etuustuloista ei makseta sairausvakuutuksen päivärahamaksua.

Vuonna 2018 työntekijän **työeläkevakuutusmaksu** on 17–52-vuotiaalla sekä 63–67-vuotiaalla 6,35 prosenttia ja 53–62-vuotiaalla 7,85 prosenttia (edellisvuonna 6,15 ja 7,65 prosenttia). 53–62 vuotiaat maksavat korkeampaa työeläkemaksua, koska myös heidän eläkekarttumansa on korkeampi. Korkeampaa maksua maksetaan siirtymäajalla vuoden 2025 loppuun asti. Palkansaajan **työttömyysvakuutusmaksu** nousi edellisvuoden 1,6 prosentista 1,9 prosenttiin.

Palkansaajan vero- ja maksuprosentti vaihtelee iän mukaan, koska palkansaajan maksut ovat erilaiset eri ikäisillä (taulukko 5.4). Työeläkevakuutusmaksua ja työttömyysvakuutusmaksua maksetaan 17-vuotiaasta alkaen ja sairausvakuutuksen päivärahamaksua 16-vuotiaasta alkaen.

Taulukko 5.4.

Palkansaajan maksut eri ikäisillä palkansaajilla.

	Työeläke- vakuutusmaksu	Työttömyys- vakuutusmaksu	Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	Yhteensä
alle 53-vuotias	6,35 %	1,9 %	1,53 %	9,78 %
53–62-vuotias	7,85 %	1,9 %	1,53 %	11,28 %
63–64-vuotias	6,35 %	1,9 %	1,53 %	9,78 %
65–67-vuotias	6,35 %	0 %	1,53 %	7,88 %
68-vuotias	0 %	0 %	0 %	0 %

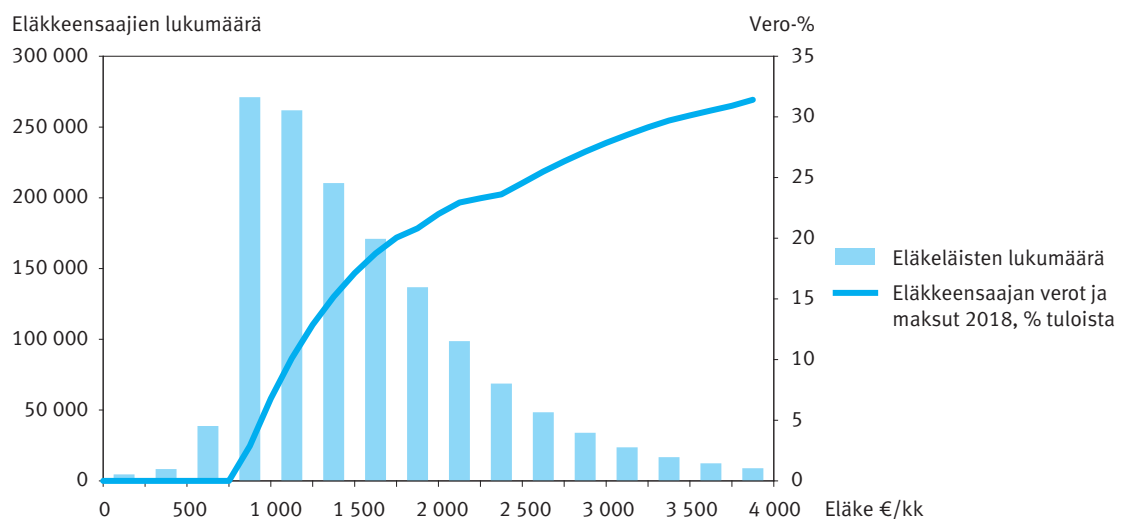
5.3 Erot eläkkeen- ja palkansaajan verotuksessa

Lakisääteisten eläkkeiden verotus määräytyy pääosin samoin kuin muidenkin ansiotulojen verotus. Eläketulon ja palkkatulon vero- ja maksurasite eroavat kuitenkin erilaisten verovähennysten ja sosiaalivakuutusmaksujen takia.

Kuviosta 5.1 näkyy, että eläkkeensaajia on eniten tulotasolla, jolla eläkkeestä ei makseta veroa tai veroprosentti on pieni. Runsaalla 40 prosentilla eläkeläisistä eläke jää alle 1 250 euron ja verot siten alle kymmenen prosentin. Noin 13 prosenttia eläkeläisistä saa yli 2 500 euron eläkettä, millä tulotasolla veroprosentti nousee yli 23:een. Yli 4 000 euron eläkettä saa pari prosenttia eläkeläisistä, jolloin veroja maksetaan yli 31 prosenttia. Kuviosta ei oteta huomioon eläkkeensaajan muita mahdollisia tuloja.

Kuvio 5.1.

Suomessa asuvien omaeläkkeensaajien (ei osa-aikaeläke) kokonaiseläkejakauma 31.12.2016 sekä eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti vuonna 2018.

Seuraavissa kuvissa ja taulukoissa on verrattu palkansaajan ja eläkkeensaajan verotusta eri tulotasoilla. Eläkkeensaajan veroprosentti oli vuosina 2008–2012 pääosin matalampi kuin palkansaajan vero- ja maksuprosentti, jossa on otettu huomioon myös palkansaajan työeläkevakuutusmaksu (53–67-v.) ja työttömyysvakuutusmaksu. Vuonna 2013 suurten eläkkeiden verotus nostettiin palkansaajan (53 v. täytt.) vero- ja maksuprosenttiin tasolle eläkkeensaajan lisäverolla.

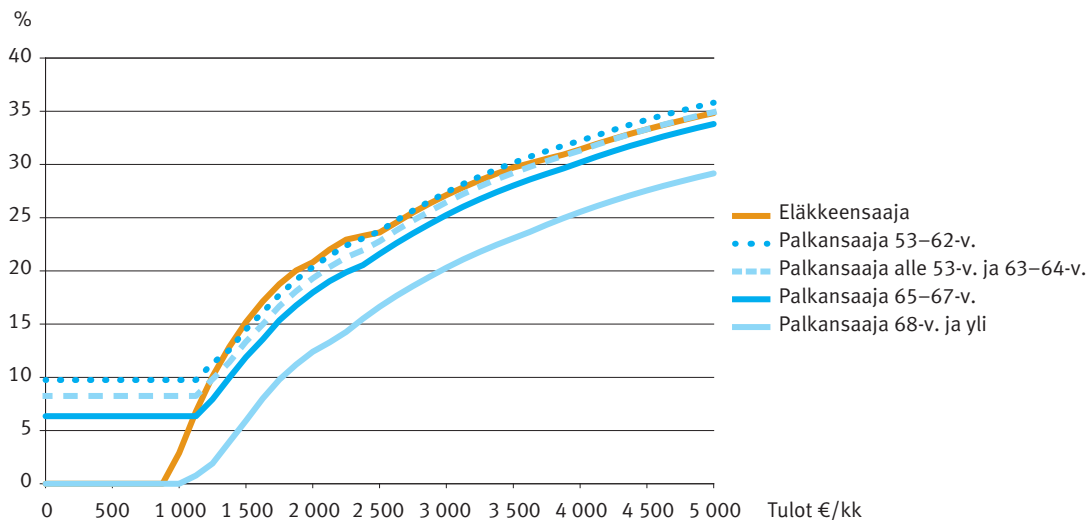
Eläke- ja palkkatulojen vero- ja maksuprosenttien muutos edellisvuodesta vaihtelee eri tulotasoilla. Kun verrataan saman tulon veroprosenttiin edellisvuonna ja kunnallisverot ovat keskimääräiset, eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti alenee hieman lähes kaikilla tulotasoilla. Eniten eläketulon verotus alenee noin 1 000 euron kuukausieläkkeellä (0,8 %-yksikköä) lähinnä yleisradioveron korkeamman tuloajan seurauksena. Noin 1 600–2 900 euron eläkkeen veroprosentti pysyy edellisvuoden tasolla tai nousee enimmillään 0,1 prosenttiyksikköä. Korkeilla eläketasoilla (yli 3 600 euroa/kk) veroprosentti alenee 0,3–0,4 prosenttiyksikköä.

Palkkatulon veroprosentti kevenee tulotasosta riippuen 0,1–0,9 prosenttiyksikköä. Alle 1 000 euron palkasta vero- ja maksuprosentti kiristyy 0,5 prosenttiyksikköä. Tällä tulotasolla maksetaan ainoastaan palkansaajan maksuja, joten kiristyminen on seurausta näiden maksujen noususta.

Kuviossa 5.2 on esitetty eläkkeensaajan ja palkansaajan vero- ja maksuprosentti eri tulotasoilla. Palkansaajan prosentti vaihtelee iän mukaan, koska palkansaajan maksut ovat erilaiset eri ikäisellä. 68 vuotta täyttänyt palkansaaja ei maksa enää palkansaajan maksuja.

Kuvio 5.2.

*Palkansaajan ja eläkkeensaajan verot ja maksut vuonna 2018, prosenttia tuloista.
(Kuukausitulo on vuositulo/12.)*

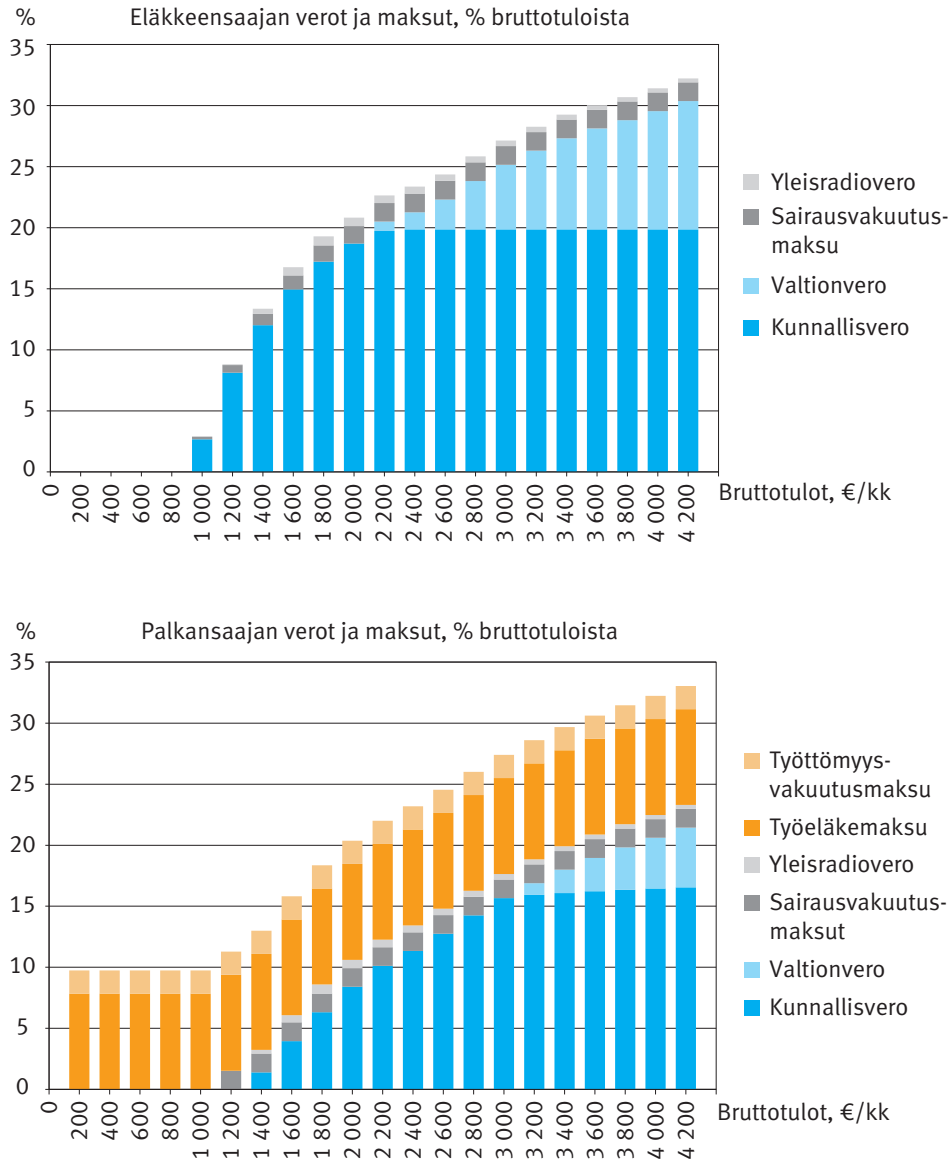
Taulukko 5.5.*Verot ja maksut vuonna 2018, prosenttia tuloista.*

Tulot €/kk (vuositulo/12)	Eläkkeensaaja	Palkansaaja alle 53-v. ja 63–64-v.	Palkansaaja 53–62-v.	Palkansaaja 65–67-v.	Palkansaaja 68-v.–
500	0,0	8,3	9,8	6,4	0,0
750	0,0	8,3	9,8	6,4	0,0
1 000	2,9	8,3	9,8	6,4	0,0
1 250	10,1	9,8	11,3	7,9	1,9
1 500	15,2	13,3	14,5	11,9	5,9
1 750	18,8	16,7	17,7	15,3	9,8
2 000	20,8	19,3	20,4	18,0	12,4
2 250	22,9	21,3	22,4	19,9	14,3
2 500	23,6	22,8	23,7	21,6	16,6
2 750	25,5	24,7	25,7	23,5	18,6
3 000	27,1	26,4	27,4	25,3	20,3
3 500	29,7	29,2	30,2	28,0	23,1
4 000	31,4	31,3	32,2	30,2	25,5
5 000	34,8	34,9	35,8	33,8	29,2
6 000	37,1	37,3	38,2	36,2	31,6
7 000	39,9	39,2	39,9	38,2	34,4
8 000	42,2	41,6	42,3	40,6	36,8
10 000	45,5	44,8	45,5	43,8	40,0
15 000	49,8	48,5	49,3	47,6	43,7

Kuviossa 5.3 näkyy eläkkeen- ja palkansaajan verojen ja maksujen rakenne eri tulotasoilta. Palkansaaja maksaa alle verotettavan tulon jäävistä tuloista työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja sekä sairausvakuutuksen päivärahamaksua. Korkeammilla tulotasolla kokonaisprosentti on eläkkeen- ja palkansaajalla lähes samalla tasolla, mutta palkansaajalla tähän sisältyy työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksut, joten kunnallis- ja valtionveron osuus jää pienemmäksi kuin eläkkeensaajalla.

Kuvio 5.3.

Eläkkeensaajan ja palkansaajan (53–62-v.) verojen ja maksujen rakenne eri tulotasoilla vuonna 2018, prosenttia bruttotuloista.

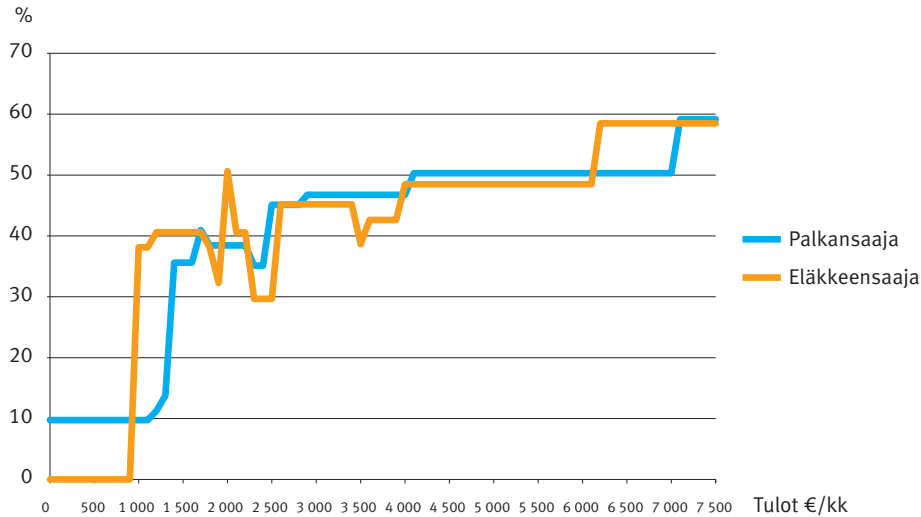
Kuviossa 5.4 on esitetty palkansaajan ja eläkkeensaajan tulonlisäyksestä veroihin ja maksuihin menevä osuus eri tulotasoilla. Eläkkeensaajan marginaalivero käyttäytyy pääsääntöisesti samoin kuin edellisvuonna. Kunnallisverotuksen eläketulovähennys ja perusvähennys pienenevät tulojen kasvaessa, joten eläkkeiden verotus kiristyy voimakkaasti 1 000 euron eläkkeestä alkaen. Marginaalivero nousee noin 40 prosenttiin.

Marginaaliveroaste nousee reiluun 45 prosenttiin 2 600 euron kuukausieläkkeellä, kun valtionveroasteikossa noustaan (vähennysten jälkeen) toiselle portaalle. Lisätulosta maksetaan korkeaa veroa tällä tulotasolla myös, koska valtionverotuksen eläketulovähennys pienenee tulojen kasvaessa ja loppuu noin 3 500 euron kuukausituloilla.

Yli 4 000 euron kuukausituloilla eläketulon marginaalivero nousee noin 49 prosenttiin. Veroasteikon ylimmän tulorajan ylittyessä eläkkeensaajalla reilun 6 000 euron ja palkansaajalla reilun 7 000 euron kuukausituloilla marginaalivero nousee 59 prosenttiin.

Kuvio 5.4.

Palkansaajan ja eläkkeensaajan (53–62-v.) marginaaliveroaste vuonna 2018 eri tulotasoilla.

5.4 Verotus, kun ansiotulot koostuvat sekä eläkkeestä että palkasta

Eläkkeensaajan palkkatuloa verotetaan kuten palkkatuloa yleensäkin. Muut ansiotulot pienentävät eläketulovähennystä; kun vähennys pienenee, veroprosentti kasvaa. Toisaalta palkkatulosta saa tulonhankkimisvähennyksen sekä ansiotulovähennyksen ja työtulovähennyksen. Vähennysten yhteisvaikutuksena veroprosentti on eläke- ja palkkatulon yhdistelmästä yleensä pienempi kuin jos sama kokonaistulo koostuisi pelkästään palkasta tai eläkkeestä.

Eläkkeensaajan palkasta peritään myös palkansaajan maksut. Työttömyysvakuutusmaksua ei peritä 65 vuotta täyttäneen palkasta. Eläkevakuutusmaksua maksetaan ikäluokan mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka. Sairausvakuutuksen päivärahamaksua ei peritä 68 vuotta täyttäneen saamasta palkasta.

5.4.1 Palkkatuloja vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla

Työskentely vanhuuseläkkeellä ei vaikuta työeläkkeen tai Kelan eläkkeiden määrään. Taulukossa 5.6 näkyy eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti, kun hänellä on eläkkeen lisäksi palkkatuloja. Taulukosta näkyy myös, kuinka suuri osa eläkkeen lisäksi tulevasta palkasta menee veroihin ja maksuihin. Esimerkiksi 1 500 euron eläkkeestä veroprosentti on 15,2. Jos palkkatuloja on tämän lisäksi 6 000 euroa vuodessa, menee lisätuloista veroi-

hin 26,3 prosenttia. Kokonaistulon vero- ja maksuprosentti on 18,0. Verot ja maksut on laskettu 63-vuotiaalle eläkkeensaajalle, joka maksaa palkasta alempaa työeläkevakuutusmaksua (6,35 %) sekä työttömyysvakuutusmaksua ja sairausvakuutuksen päivärahamaksua.

Jos henkilö on työkyvyttömyyseläkkeellä tai hänen työkyvyttömyyseläkkeensä on muuttunut vanhuuseläkkeeksi, hän voi saada verotuksessa invalidivähennyksen. Jos invalidivähennyksen perusteena oleva haitta-aste on 100 prosenttia, ovat kokonaisveroprosentit 0,3–0,6 prosenttiyksikköä taulukossa esitettyä matalampia. Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva voi ansaita työeläkkeen rinnalla enintään 40 prosenttia ja osa-työkyvyttömyyseläkkeellä oleva enintään 60 prosenttia työkyvyttömyyttä edeltäneestä palkkatasosta, aina kuitenkin vähintään 737,45 euroa kuukaudessa. Myös kansaneläkejärjestelmän työkyvyttömyyseläkkeessä ansioraja on 737,45 euroa kuukaudessa. Rajojen ylittyessä eläkkeen maksu keskeytetään.

Taulukko 5.6.

Eläkkeensaajan (63–64-v.) palkkatulon verot ja maksut vuonna 2018.

Eläke	Palkka €/vuosi	Kokonais- tulot €/vuosi	Verot ja maksut palkasta, %	Vero- ja maksu- prosentti	Veroprosentti, jos koko- naistulot koostuisivat vain	
					eläkkeestä	palkasta
1 000 €/kk (12 000 €/v)	0	12 000		2,9	2,9	8,3
	6 000	18 000	25,4	10,4	15,2	13,3
	12 000	24 000	25,6	14,2	20,8	19,3
	18 000	30 000	29,8	19,0	23,6	22,8
1 500 €/kk (18 000 €/v)	0	18 000		15,2	15,2	13,3
	6 000	24 000	26,3	18,0	20,8	19,3
	12 000	30 000	24,2	18,8	23,6	22,8
	18 000	36 000	30,2	22,7	27,1	26,4
2 000 €/kk (24 000 €/v)	0	24 000		20,8	20,8	19,3
	6 000	30 000	24,6	21,6	23,6	22,8
	12 000	36 000	26,6	22,7	27,1	26,4
	18 000	42 000	33,6	26,3	29,7	29,2
2 500 €/kk (30 000 €/v)	0	30 000		23,6	23,6	22,8
	6 000	36 000	33,3	25,2	27,1	26,4
	12 000	42 000	33,1	26,3	29,7	29,2
	18 000	48 000	36,7	28,5	31,4	31,3
3 000 €/kk (36 000 €/v)	0	36 000		27,1	27,1	26,4
	6 000	42 000	36,4	28,4	29,7	29,2
	12 000	48 000	33,1	28,6	31,4	31,3
	18 000	54 000	36,9	30,4	33,3	33,3

Taulukosta voidaan nähdä, että esimerkiksi 24 000 euron tulojen koostuessa puoliksi eläkkeestä ja puoliksi palkasta, veroprosentti on 14,2. Kun samasta kokonaistulosta kolme neljäsosaa on eläkettä, veroprosentti on 18,0 ja kun kokonaan eläkettä, 20,8.

5.4.2 Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja palkkatulo

Verot ja maksut määräytyvät edellä kuvatun mukaisesti myös tilanteessa, jossa palkkatyössä jatkava ottaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen (OVE). Progressiivinen verotus lieventää kokonaistulojen pientymistä, jos työtulot vähenevät. Vastaavasti verotus kiristyy, jos OVE:n ottaa aiemman palkkatason päälle.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke lasketaan OVE:n alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä (ks. luku 2.2). Taulukossa 5.7 ansaittu eläke on 1 500, 2 000 tai 3 000 euroa kuukaudessa, josta otetaan OVE:na 50 prosenttia. Varhennus vuonna 1957 syntyneen ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä (63 v 9 kk) on 33 kuukautta ja varhennusvähennys yhteensä 13,2 prosenttia. OVE kerrotaan vielä alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Taulukossa on esitetty vaihtoehdot, joissa henkilö ei työskentele OVE:n rinnalla, vähentää työskentelyä puoleen aiemmasta, tai jatkaa työskentelyä aiemmalla palkkatasolla. Esimerkissä OVE alkaa 61-vuotiaana, joten henkilö maksaa palkastaan korkeampaa työeläkevakuutusmaksua (7,85 %).

Taulukon viimeisestä sarakkeesta nähdään myös, mikä vero- ja maksuprosentti olisi pelkästä palkasta, jos OVE:a ei olisi. Kokonaisveroprosentti nousee, kun palkan lisäksi saadaan eläkettä. Esimerkin tulotasolla kokonaisveroprosentti on OVE:n tuoman tulonlisäyksen ansiosta 1,5–4,2 prosenttiyksikköä korkeampi verrattuna pelkän palkan vero- ja maksuprosenttiin.

Taulukko 5.7.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke ja palkkatulo, euroa kuukaudessa. Vuonna 1957 syntynyt henkilö.

OVE:n alkamiseen mennessä ansaittu eläke	OVE	Palkka OVE:n aikana	Bruttotulot yhteensä	Nettotulot	Vero-%	Vero-% palkasta ilman OVE:a
1 500	626	0	626	626	0,0	
	626	1 500	2 126	1 768	16,8	14,5
	626	3 000	3 626	2 555	29,5	27,4
2 000	834	0	834	834	0,0	
	834	2 000	2 834	2 192	22,7	20,4
	834	4 000	4 834	3 180	34,2	32,2
3 000	1 251	0	1 251	1 124	10,1	
	1 251	3 000	4 251	2 910	31,5	27,4
	1 251	6 000	7 251	4 371	39,7	38,2

5.5 Kansainväliset tilanteet

Suomesta **ulkomaille maksettavia eläkkeitä** verotetaan samalla tavalla kuin Suomessa asuvien eläkkeitä. Veroprosentti, vähennykset ja veroilmoitusmenettely ovat samat kuin Suomessa asuvilla. Ennen vuotta 2006 ulkomailla asuvien eläkkeistä perittiin 35 prosentin lähdevero. Ulkomailla asuvan eläkkeensaajan kaikki verot, myös keskimääräisen kunnallisveroprosentin mukainen laskennallinen kunnallisvero, menevät valtiolle.

Joissain tilanteissa Suomen ja henkilön asuinvaltion välisen verosopimusten perusteella eläkettä ei veroteta lainkaan Suomessa, vaan ainoastaan eläkkeensaajan asuinvaltiossa. Eläkkeen verokohtelu selviää Suomen ja kyseisen maan välisestä verosopimuksesta, jotka tehdään kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi. Suomella on sopimus yli 60 valtion kanssa.

Esimerkiksi Portugalissa asuvia eläkeläisiä Suomi on saanut verottaa vain julkisesta palveluksesta saadun eläkkeen osalta. Suomi ja Portugali allekirjoittivat Suomen verotusoikeutta laajentavan verosopimuksen marraskuussa 2016, mutta se odottaa vielä Portugalin parlamentin hyväksyntää. Suomi on neuvotellut uuden sopimuksen myös Espanjan kanssa, mutta sopimus ei ole vielä tullut voimaan. Saksan kanssa solmittua uutta sopimusta sovelletaan vuoden 2018 alusta.

Ulkomailta maksettava eläke on usein verotettu jo maassa, josta eläkettä maksetaan. Tällöin Suomessa ei määrätä eläkkeestä tuloveroa, mutta eläke korottaa Suomesta saadun tulon veroa. Joistain maista saatua eläkettä ei veroteta kyseisessä maassa ja silloin Suomi verottaa eläkkeen normaalisti. Ulkomaisesta eläkkeestä määrätään tavallisesti Suomessa vakuutetun eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu.

EU:n virkamiehelle maksamasta eläkkeestä ei peritä Suomessa veroa. Jos eläkeoikeus EU:sta on siirretty Suomen työeläkejärjestelmään, eläke on kokonaisuudessaan veronalaisista ansiotuloa muiden työeläkejärjestelmään perustuvien eläkkeiden tapaan.

5.6 Pääomatuloverotus – vapaaehtoinen eläkevakuutus ja pitkäaikaissästäminen

Verotettavasta pääomatulosta maksetaan veroa 30 prosenttia ja yli 30 000 euron osalta 34 prosenttia. Myös vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotus on ollut kokonaisuudessaan pääomatuloverotuksen piirissä vuodesta 2006 lähtien. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut saa vähentää pääomatuloista maksuvuonna. Vakuutukseen perustuva eläke verotetaan aikanaan pääomatuloverotuksen mukaisesti.

Vapaaehtoisten yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissästämissopimusten maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on ollut, että eläkettä maksetaan aikaisintaan työntekijän eläkelain mukaisesta lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavasta iästä eli 68 ikävuodesta alkaen. Ikäraja nousi 68 vuoteen vuoden 2013 alussa aiemmasta 63 vuodesta. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen myötä maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on eläkkeen maksaminen aikaisintaan ikäluokan vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajasta alkaen. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja on 68 vuotta vuonna 1957 tai sitä ennen syntyneillä, 69 vuotta vuosina 1958–1961 syntyneillä ja 70 vuotta myöhemmin syntyneillä. Ennen vuotta 2013 aloitettujen vapaaehtoisten eläkevakuutusten ja ps-tilien maksut ovat vähennyskelpoisia aiempien sääntöjen mukaisesti.

Ikärajan nousu koskee myös kollektiivista lisäeläkevakuutusta, mikäli työntekijä maksaa osan vakuutusmaksuista. Jos työnantaja maksaa maksut kokonaisuudessaan, eläkkeen alkamisikä voi olla alempi. Työnantajan järjestämän lisäeläketurvan kautta saatua eläkettä verotetaan ansiotulona.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen maksuja on oikeus vähentää pääomatulosta 5 000 euroa vuodessa. Jos työnantaja on ottanut verovelvol-

liselle tällaisen vakuutuksen, itse otetun vakuutuksen tai pitkäaikaissäästämissopimuksen maksuja voi vähentää enintään 2 500 euroa.

Varoille kertyvää tuottoa ei veroteta säästämisaikana. Eläkeiän täytyttyä suoritukset luetaan saajan pääomatuloksi. Eläkevakuutusta ei voida takaisinostaa tai pitkäaikaissopimuksen säästö määrää nostaa ennen eläkeikää kuin vähintään vuoden kestäneen työttömyyden, pysyvän työkyvyttömyyden, osatyökyvyttömyyden, puolison kuoleman tai avioeron perusteella.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen perusteella maksettava eläke verotetaan ansio- tai pääomatulona sen mukaan, miten vastaava vakuutusmaksu on vähennetty. Vanhasta eläkevakuutuksesta (otettu ennen 6.5.2004) verotetaan ansiotulona se osa eläkkeestä, joka on kertynyt ennen vuotta 2006 maksetuista maksuista ja pääomatulona se osa, joka vastaa vuodesta 2006 alkaen maksettuja maksuja.

6 Kokonaiseläke

Kuten edellä on kuvattu, lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkkeestä ja kansaneläkkeestä sekä takuueläkkeestä. Henkilö voi saada myös työeläkkeeseen nähden ensisijaisia etuuksia esimerkiksi työtapaturma- tai liikennevakuutuksen perusteella. Työeläkettä maksetaan vain siltä osin kuin se on ensisijaista etuutta suurempi.

Työeläkkeen tarkoituksena on turvata työssäoloaikana saavutetun kulutustason kohtuullinen säilyminen eläkkeelle siirryttäessä ja eläkeaikana. Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen tarkoituksena on taata vähimmäiseläke sellaiselle eläkkeensaajalle, jonka työeläke lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi on jäänyt vähäiseksi tai jolla ei ole oikeutta työeläkkeeseen lainkaan.

Kansaneläke pienenee eläketulojen kasvaessa siten, että täydestä kansaneläkkeestä vähennetään puolet ansioeläkkeestä (ks. luku 3.1). Kun työeläketulot ovat yksinasuvalta yli 1 299 euroa ja puolison kanssa asuvalla yli 1 157 euroa kuukaudessa, ei kansaneläkettä enää makseta.

Kuviossa 6.1 on esitetty työeläkkeen, kansaneläkkeen sekä takuueläkkeen muodostama eläkkeensaajan kokonaiseläke työuran aikaisen palkan mukaan. Eläkkeensaajalle voidaan myöntää myös tulovähenteistä asumistukea, joka on kokonaiseläkkeen lisäksi mukana kuviossa 6.2.

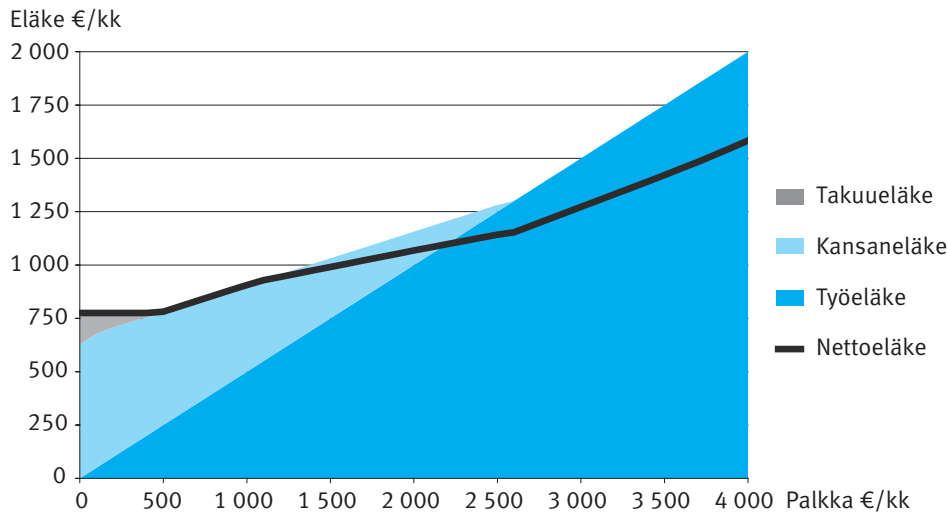
Asumistuki on laskettu olettaen, että asumiskustannukset ovat 510 euroa kuukaudessa (arvio keskimääräisistä asumiskustannuksista vuonna 2018). Eläkkeensaajien asumistukea sai vuoden 2016 lopussa 201 900 henkilöä eli noin 13 prosenttia kaikista eläkkeensaajista. Keskimääräinen asumistuki oli 227 euroa kuukaudessa.

Kuvioissa 6.1 ja 6.2 työeläke on 50 prosenttia palkasta ja kyseessä on yksin asuva eläkkeensaaja. Kansaneläke sekä takuueläke alkavat 65-vuotiaana. Kuvioissa on oletettu, että kaikki työeläke on kansaneläkkeessä huomioon otettavaa tuloa.

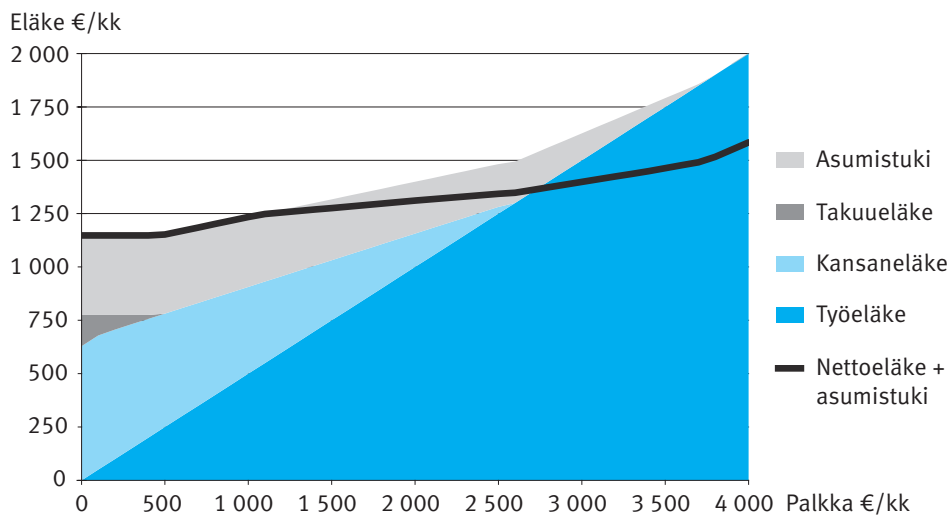
Työ- ja kansaneläkejärjestelmä täydentävät toisiaan myös perhe-eläkkeen osalta. Lapsi ja alle 65-vuotias leski voivat saada samaan aikaan sekä Kelan että työeläkejärjestelmän perhe-eläkettä. Leski ja lapsi voivat saada perhe- tai huoltoeläkettä myös tapaturma- tai liikennevakuutuksesta. Jos nämä perhe-eläkkeet antavat riittävän toimeentulon, Kela ei maksa perhe-eläkkeen täydennysmäärää (ks. luku 3.3).

Kuvio 6.1.

Kokonaiseläke vuonna 2018.

Kuvio 6.2.

Työeläke, kansaneläke, takueläke ja asumistuki vuonna 2018.

6.1 Esimerkkitaulukkoita kokonaiseläkkeen määräytymisestä

Seuraavilla esimerkeillä on kuvattu yksityisen puolen työntekijän työ-, kansan- ja takueläkkeestä koostuvaa kokonaiseläkettä brutto- ja nettotasoisena. Työeläkkeen oletetaan olevan 50 prosenttia palkkatasosta ennen elinaikakerrointarkistusta. Nettopalkka sekä nettoeläke on laskettu vuoden 2018 verotuksen mukaan olettaen, että samaa tuloa saadaan koko vuoden ajan ja vuositulot ovat 12 kertaa kuukausitulot. Kuntien tuloveroprosentiksi on oletettu keskimääräinen kunnallisveroprosentti 19,86. Palkansaajan maksut on laskettu 63–64-vuotiaan maksujen mukaisesti. Asumistuen laskennassa asumiskus-

tannuksiksi on oletettu 510 euroa kuukaudessa (arvio asumistukea saavien keskimääräisestä asumiskustannuksesta vuonna 2018).

Taulukko 6.1 kuvaa yksinkertaistettua tilannetta, jossa työeläke kokonaisuudessaan on kansaneläkettä pienentävää tuloa ja Kelan eläke on 65-vuotiaana maksettava eläke ilman varhennusvähennystä. Tyypillisesti työeläkkeessä on myös osia, jotka eivät vähennä kansaneläkettä, kuten ikäluokan alimman eläkeiän jälkeisestä työskentelystä vuodesta 2017 alkaen laskettava lykkäyskorotus ja ennen vuotta 2017 ansaittu 4,5 prosentin karttuma.

Bruttoeläke suhteutettuna bruttopalkkaan on pelkkää työeläkettä saavalla elinaikakerroimen takia hieman alle 50 prosenttia. Kelan eläkettä saavalla palkkatulot ovat olleet pienet, ja eläke suhteessa palkkaan nousee korkeaksi. Nettoeläkkeen suhde eläkkeelle siirtymistä edeltävään nettopalkkaan muodostuu progressiivisen verotuksen seurauksena korkeammaksi kuin bruttoperiaatteella laskettuna. Nettotasolla pelkkää työeläkettä saavalla eläke suhteessa edeltävään palkkatasoon on esimerkiksi 56–58 prosenttia. Viimeisissä sarakkeissa on laskettu mukaan myös keskimääräisten asumiskustannusten mukainen asumistuki.

Taulukko 6.1.

Kokonaiseläke ja nettoeläke vuonna 2018, 65-vuotias eläkkeensaaja, yksin asuva. Kaikki työeläke on kansaneläkettä pienentävää tuloa. Elinaikakerroin 0,97200. Asumiskustannukset 510 €/kk.

Brutto- palkka (BP) €/kk	Netto- palkka (NP) €/kk	Työ- eläke €/kk	Kansan- eläke + takuu- eläke	Kokonaiseläke					
				Brutto	% BP:sta	Netto	% NP:sta	+ asu- mistuki	% NP:sta
0	0	0	629+146	775	-	775	-	1 148	-
250	229	122	596+58	775	310	775	338	1 148	500
500	459	243	535	778	156	778	170	1 150	251
750	688	365	474	839	112	839	122	1 190	173
1 000	918	486	414	900	90	900	98	1 230	134
1 250	1 127	608	353	960	77	947	84	1 256	111
1 500	1 300	729	292	1 021	68	984	76	1 273	98
1 750	1 458	851	231	1 082	62	1 022	70	1 290	88
2 000	1 614	972	171	1 143	57	1 059	66	1 307	81
2 500	1 930	1 215	49	1 264	51	1 132	59	1 338	69
3 000	2 207	1 458	0	1 458	49	1 247	57	1 388	63
3 500	2 478	1 701	0	1 701	49	1 392	56	1 449	59
4 000	2 748	1 944	0	1 944	49	1 546	56	1 546	56
4 500	3 001	2 187	0	2 187	49	1 694	56	1 694	56
5 000	3 254	2 430	0	2 430	49	1 861	57	1 861	57
5 500	3 507	2 673	0	2 673	49	2 007	57	2 007	57
6 000	3 760	2 916	0	2 916	49	2 140	57	2 140	57
7 000	4 259	3 402	0	3 402	49	2 406	57	2 406	57
8 000	4 676	3 888	0	3 888	49	2 684	57	2 684	57
9 000	5 100	4 374	0	4 374	49	2 936	58	2 936	58
10 000	5 525	4 860	0	4 860	49	3 187	58	3 187	58

Taulukossa 6.2 kokonaiseläke on laskettu vuonna 1955 syntyneelle, ikäluokan alimmas- sa eläkeiässä eläkkeelle jäävälle henkilölle. Ennen 65 vuoden täyttämistä otettuun kansaneläkkeeseen tehdään 0,4 prosentin varhennusvähennys jokaista varhennuskuukautta kohti, joten esimerkiksi 21 kuukaudelta vähennys on yhteensä 8,4 prosenttia.

Taulukko 6.2.

Kokonaiseläke ja nettoeläke vuonna 2018 ikäluokan alimmassa vanhuuseläkeiässä (63 v 3 kk), vuonna 1955 syntynyt henkilö, yksin asuva. Elinaikakerroin 0,96344. Asumiskustannukset 510 €/kk.

Brutto- palkka (BP) €/kk	Netto- palkka (NP) €/kk	Työ- eläke €/kk	Kansan- eläke + takuu- eläke	Kokonaiseläke					
				Brutto	% BP:sta	Netto	% NP:sta	+ asu- mistuki	% NP:sta
0	0	0	576+134	710	-	710	-	1 100	-
250	229	120	546+43	710	284	710	310	1 100	480
500	459	241	491	732	146	732	160	1 119	244
750	688	361	436	797	106	797	116	1 162	169
1 000	918	482	381	863	86	863	94	1 205	131
1 250	1 127	602	326	928	74	927	82	1 247	111
1 500	1 300	723	271	993	66	967	74	1 265	97
1 750	1 458	843	215	1 058	60	1 007	69	1 284	88
2 000	1 614	963	160	1 124	56	1 048	65	1 302	81
2 500	1 930	1 204	50	1 254	50	1 126	58	1 336	69
3 000	2 207	1 445	0	1 445	48	1 240	56	1 384	63
3 500	2 478	1 686	0	1 686	48	1 383	56	1 446	58
4 000	2 748	1 927	0	1 927	48	1 534	56	1 534	56
4 500	3 001	2 168	0	2 168	48	1 683	56	1 683	56
5 000	3 254	2 409	0	2 409	48	1 845	57	1 845	57
5 500	3 507	2 649	0	2 649	48	1 994	57	1 994	57
6 000	3 760	2 890	0	2 890	48	2 126	57	2 126	57
7 000	4 259	3 372	0	3 372	48	2 390	56	2 390	56
8 000	4 676	3 854	0	3 854	48	2 665	57	2 665	57
9 000	5 100	4 335	0	4 335	48	2 916	57	2 916	57
10 000	5 525	4 817	0	4 817	48	3 164	57	3 164	57

Taulukossa 6.3 kokonaiseläke on esitetty 65-vuotiaana vuonna 2018 eläkkeelle jäävälle henkilölle. Henkilö on työskennellyt eläkkeelle siirtymiseen asti, ja 63 ikävuoden jälkeen ansaittu 4,5 prosentin karttuma ja vuoden 2017 alusta ansaittu lykkäyskorotus eivät vähennä kansaneläkettä. Esimerkissä oletetaan, että 63 ikävuoden täyttämiseen mennessä karttunut työeläke on ennen elinaikakertoimen soveltamista 50 prosenttia palkkatasosta. Myös 63 ikävuoden jälkeen ansaittu karttuma on laskettu tästä samasta palkkatasosta.

Esimerkki 6.3.

Kokonaiseläke ja nettoeläke 65-vuotiaana vuonna 2018, vuonna 1953 syntynyt henkilö, yksin asuva. Elinaikakerroin 0,97200. Asumiskustannukset 510 €/kk.

Bruttopalkka (BP) €/kk	Nettopalkka (NP) €/kk	Työeläke, joka vähentää kansaneläkettä	Työeläke, joka ei vähennä kansaneläkettä	Kansaneläke + takuueläke	Kokonaiseläke					
					Brutto	% BP:sta	Netto	% NP:sta	+ asu- mistuki	% NP:sta
0	0	0	0	629+146	775	-	775	-	1 148	-
250	229	125	17	594+39	775	310	775	338	1 148	500
500	459	250	35	531	817	163	817	178	1 175	256
750	688	375	52	469	897	120	897	130	1 228	178
1 000	918	501	70	406	977	98	957	104	1 261	137
1 250	1 127	626	87	344	1 057	85	1 006	89	1 283	114
1 500	1 300	751	105	281	1 137	76	1 056	81	1 305	100
1 750	1 458	876	122	219	1 217	70	1 104	76	1 327	91
2 000	1 614	1 001	140	156	1 297	65	1 152	71	1 347	83
2 500	1 930	1 251	175	31	1 457	58	1 247	65	1 387	72
3 000	2 207	1 502	210	0	1 711	57	1 398	63	1 452	66
3 500	2 478	1 752	245	0	1 997	57	1 581	64	1 581	64
4 000	2 748	2 002	279	0	2 282	57	1 756	64	1 756	64
4 500	3 001	2 253	314	0	2 567	57	1 949	65	1 949	65
5 000	3 254	2 503	349	0	2 852	57	2 105	65	2 105	65
5 500	3 507	2 753	384	0	3 137	57	2 261	64	2 261	64
6 000	3 760	3 003	419	0	3 423	57	2 418	64	2 418	64
7 000	4 259	3 504	489	0	3 993	57	2 740	64	2 740	64
8 000	4 676	4 005	559	0	4 564	57	3 034	65	3 034	65
9 000	5 100	4 505	629	0	5 134	57	3 328	65	3 328	65
10 000	5 525	5 006	699	0	5 704	57	3 622	66	3 622	66

6.2 Nettoeläkkeen muutos

Taulukossa 6.4 on kuvattu, miten vuonna 2008 alkanut eläke on kehittynyt vuoteen 2018 asti. Kansaneläkettä on korotettu kansaneläkeindeksin ja työeläkettä työeläkeindeksin mukaan. Pienin eläke koostuu pelkästään kansan- ja takuueläkkeestä.

Pelkkää Kelan eläkettä saavalla nettoeläke nousee vuonna 2018 edellisvuodesta noin kaksi prosenttia ja tätä korkeammilla eläketasoilla noin 0,2–1 prosenttia. Muutoksessa näkyy eläkkeiden indeksitarkistusten, takuueläkkeen tasokorotuksen sekä verotuksen muutosten yhteisvaikutus. Reaalisesti eläke hieman laskee viime vuodesta takuueläkkeen ta-soa lukuun ottamatta, kun inflaation oletetaan olevan 1,2 prosenttia vuonna 2018.

Taulukko 6.4.

Vuonna 2008 alkaneen eläkkeen nimellismuutos vuosina 2008–2018.

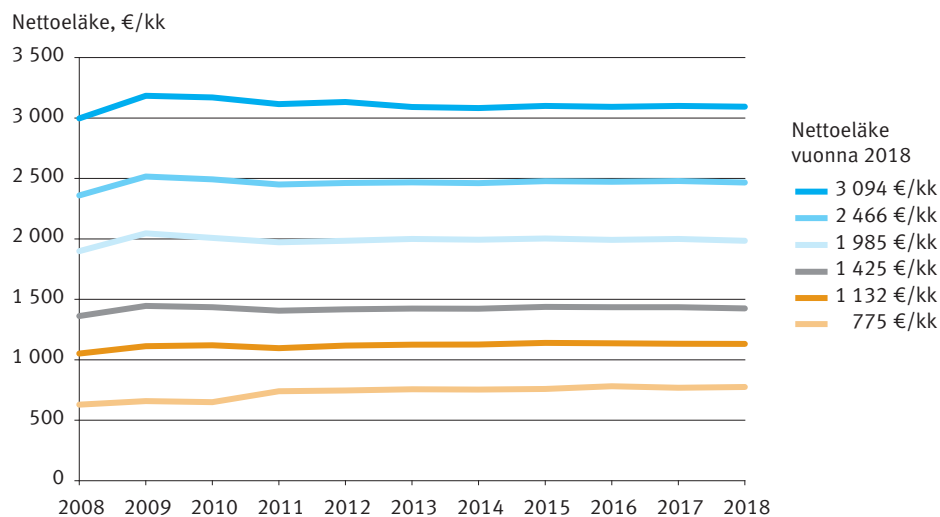
Nettoeläke €/kk		Nettoeläkkeen vuosimuutos, %						Nettoeläke €/kk
2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2008–2018	2018
558	734	0,6	0,4	3,4	-0,9	2,0	38,8	775
708	795	0,9	0,4	0,4	-0,3	0,2	14,2	808
785	918	1,0	1,1	-0,1	0,0	1,0	20,6	946
859	1 005	1,0	1,0	0,0	0,3	1,1	21,1	1 040
934	1 092	1,1	1,0	0,1	0,5	1,0	21,2	1 132
1 044	1 207	1,1	0,9	0,1	0,7	0,6	19,7	1 250
1 209	1 381	0,9	0,9	0,2	0,9	0,3	17,8	1 425
1 382	1 572	0,7	0,7	-0,1	1,0	0,2	16,6	1 611
1 549	1 760	0,8	0,3	-0,1	0,8	0,4	16,0	1 797
1 685	1 939	0,7	0,3	-0,1	1,2	0,3	17,8	1 985
1 813	2 092	0,7	0,3	-0,1	1,3	0,4	18,3	2 145
1 949	2 245	0,7	0,3	-0,1	1,3	0,5	18,3	2 305
2 094	2 393	0,7	0,5	0,2	1,1	0,6	17,8	2 466
2 236	2 553	0,8	0,4	0,2	0,8	0,9	17,9	2 635
2 377	2 704	0,7	0,4	0,2	1,0	0,9	17,5	2 792
2 518	2 850	0,7	0,4	0,2	1,0	0,9	16,9	2 943
2 660	2 997	0,7	0,4	0,2	1,0	0,9	16,3	3 094

Kuviossa 6.3 on esitetty vuonna 2008 alkaneen eläkkeen kehitys vuoteen 2018 asti. Kuviossa euromäärät on tarkistettu kuluttajahintojen kehityksen mukaisesti vuoden 2018 tasoon, eli kuvio kertoo eläkkeen ostovoiman kehityksestä viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana pelkkää Kelan eläkettä saavalla eläke on kasvanut reaalisesti noin 23 prosenttia, 1 000–1 200 euron tulotasolla noin 7 prosenttia ja 1 400–3 000 euron eläketasolla 3–5 prosenttia.

Kuvio 6.3.

Nettoeläke vuosina 2008–2018 vuoden 2018 hinnoin.

LIITTEET

Liite 1 Verovähennykset ansiotuloverotuksessa

KUNTA	VALTIO
ANSIOTULOT YHTEENSÄ	ANSIOTULOT YHTEENSÄ
– Tulonhankkimismenot	– Tulonhankkimismenot
PUHDAS ANSIOTULO	PUHDAS ANSIOTULO
– Pakolliset vakuutusmaksut	– Pakolliset vakuutusmaksut
– Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut	– Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut
– Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys	– Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys
– Eläketulovähennys	– Eläketulovähennys
– Merityötulovähennys	– Merityötulovähennys
– Invalidivähennys	
– Opintorahavähennys	
– Ansiotulovähennys	
– Perusvähennys	
KV. VEROVUODEN ANSIOTULO	VV. VEROVUODEN ANSIOTULO
– Vanhat tappiot	– Vanhat tappiot
= KV. VEROTETTAVA ANSIOTULO	= VV. VEROTETTAVA ANSIOTULO

Ansiotulosta sekä valtion- että kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

Tulonhankkimismenot

- Tulonhankkimisvähennys 750 euroa kaikille palkkatuloa saaville, kuitenkin enintään palkkatulon määrä
- Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset 750 euroa ylittävältä osalta, kuitenkin enintään 7 000 euroa
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut
- Muut tulonhankkimiskulut vain siltä osin kuin ne ylittävät edellä mainitun tulonhankkimisvähennyksen (mm. menot ammattikirjallisuudesta, työhuonekulut, työpukukustannukset).

Puhtaasta ansiotulosta sekä valtion- että kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

Pakolliset vakuutusmaksut

- Lakisääteinen työntekijän työeläkevakuutusmaksu (6,35 % / 7,65 %)
- Työttömyysvakuutusmaksu (1,9 %)
- Sairausvakuutuksen päivärahamaksu (jos tulot yli 14 020 euroa, 1,53 % koko tuloista. Jos tulot alle 14 000 euroa, päivärahamaksua ei peritä).

Kollektiivisen lisäeläketurvan maksut

Eläkesäätiössä, eläkekassassa tai vakuutusyhtiössä kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta verovelvollisen suorittamia maksuja viisi prosenttia palkasta, kuitenkin enintään 5 000 euroa vuodessa ja enintään työnantajan lisäeläketurvasta maksama määrä. Edellytyksenä on lisäksi, että eläke alkaa aikaisintaan TyEL:n mukaiseen lykättyyn vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä.

Merityötulovähennys

Vähennyksen määrä on 20 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 7 000 euroa. Merityötulon kokonaismäärän ylittäessä 50 000 euroa merityötulovähennyksen määrä pienenee viidellä prosentilla merityötulon kokonaismäärän 50 000 euroa ylittävältä osalta.

Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys

Harkinnanvarainen vähennys, joka annetaan, kun veronmaksukyky on olennaisesti alentunut esimerkiksi työttömyyden, sairauden tai elatusvelvollisuuden takia. Sairauden perusteella veronmaksukyvyyn katsotaan alentuneen oleellisesti, jos henkilön ja hänen perheenjäsentensä yhteenlaskettujen sairauskulujen määrä on vähintään 700 euroa verovuonna ja samalla vähintään kymmenen prosenttia henkilön puhtaiden pääomatulojen ja ansiotulojen yhteismäärästä. Vähennys on enintään 1 400 euroa.

Puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset pelkästään valtionverotuksessa**Valtionverotuksen eläketulovähennys**

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,81 kerrotaan yksinasuvan täyden kansaneläkkeen määrä, tästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei voi olla eläketulon määrää suurempi. Vuonna 2018 eläketulovähennys on enintään 11 560 euroa tai tätä pienempi eläketulon määrä. Eläketulovähennystä pienennetään 38 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

$$11\,560 - 0,38 \times (\text{puhtaat ansiotulot} - 11\,560)$$

Puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset pelkästään kunnallisverotuksessa**Kunnallisverotuksen eläketulovähennys**

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,393 kerrotaan täyden kansaneläkkeen määrä, tästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei voi olla eläketulon määrää suurempi. Eläketulovähennys on vuonna 2018 enintään 9 040 euroa tai tätä pienempi

eläketulon määrä. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

$$9\,040 - 0,51 \times (\text{puhdas ansiotulo} - 9\,040)$$

Kunnallisverotuksen invalidivähennys

Muusta puhtaasta ansiotulosta kuin eläketulosta vähennetään 440 euroa, kun haitta-aste on sata prosenttia. Jos haitta-aste on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, vähennyksenä myönnetään prosenttimäärän mukainen osuus 440 eurosta. Vähennys on kuitenkin vähintään sen suuruinen kuin mihin henkilöllä oli oikeus vuonna 1982.

Jos verovelvollinen on verovuonna saanut työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä sadaksi prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi.

Opintorahavähennys

Enintään 2 600 euroa, kuitenkin enintään opintorahan määrä. Vähennystä pienennetään 50 prosentilla siitä määrästä, jolla puhtaan ansiotulon määrä ylittää opintorahavähennyksen täyden määrän.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys

Ansiotulovähennys lasketaan veronalaisten palkkatulojen tai muusta toiselle suoritetusta työstä saatujen ansiotulojen sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella, ei siis eläketuloista eikä työttömyyspäivärahoista.

Ansiotulovähennys on 51 prosenttia tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta tulojen 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 28 prosenttia. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 3 570 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 14 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 4,5 prosentilla puhtaan ansiotulon 14 000 euroa ylittävältä osalta. Puhtaassa ansiotulossa on mukana myös mahdolliset eläke- ja muut etuudet.

$$\text{Ansiotulovähennys} = 0,51 \times (\text{ansiotulo} - 2\,500), 7\,230 \text{ euron tuloihin asti} + 0,28 \times (\text{ansiotulo} - 7\,230) \text{ tulojen } 7\,230 \text{ euroa ylittävältä osalta, enintään } 3\,570$$

Kun puhdas ansiotulo > 14 000 euroa:

$$\text{Ansiotulovähennys} - 0,045 \times (\text{puhdas ansiotulo} - 14\,000)$$

Perusvähennys

Perusvähennys lasketaan puhtaasta ansiotulosta, josta on vähennetty kunnallisverotuksessa myönnettävät vähennykset. Jos puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole yli 3 100 euroa, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

$$3\,100 - 0,18 \times (\text{puhdas ansiotulo} - 3\,100)$$

Valtionverosta tehtävät vähennykset

Valtionverotuksen työtulovähennys

Valtionverotuksen työtulovähennys lasketaan samojen ansiotulojen perusteella kuin kunnallisverotuksen ansiotulovähennys. Työtulovähennys on 12 prosenttia ansiotulojen 2 500 euroa ylittävästä osasta. Vähennyksen enimmäismäärä on 1 540 euroa. Verovelvollisen puhtaan tulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,65 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen alijäämähyvitystä ja erityistä alijäämähyvitystä. Jos valtion tulovero ei riitä vähennyksen tekemiseen, vähennys tehdään kunnallisverosta, sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa.

Kun puhdas ansiotulo < 33 000 euroa:
 $0,12 \times (\text{ansiotulo} - 2\,500)$

Kun puhdas ansiotulo > 33 000 euroa:
 $0,12 \times (\text{ansiotulo} - 2\,500) - 0,0151 \times (\text{puhdas ansiotulo} - 33\,000)$

Valtionverotuksen invalidivähennys

Invalidivähennys lasketaan kertomalla 115 euroa invaliditeettiprosentilla (30–100 %). Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä sadaksi prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi.

Elatusvelvollisuusvähennys

Elatusvelvollisuusvähennys on 1/8 maksetun elatusavun määrästä, enintään 80 euroa lasta kohti.

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on 2 400 euroa. Verovelvollinen saa vähentää kotitalous-, hoiva- tai hoitotyöstä sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyöstä maksamansa työnantajan sosiaaliturvamaksun, pakollisen työeläkemaksun, tapaturma-, ryhmähenki- ja työttömyysvakuutusmaksut (ei kuitenkaan työntekijän osuutta) ja lisäksi 20 prosenttia maksamastaan palkasta. Ennakkoperintärekisterissä olevan työkorvauksesta on mahdollista vähentää 50 prosenttia vuonna 2018. Omavastuu on sata euroa. Vähennys tehdään ensisijaisesti valtion verosta ja jos se ei riitä, myös kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys voidaan siirtää vähennettäväksi myös puolison verotuksessa, jos oma valtionvero ei riitä vähennyksen tekemiseen. Ansiotulosta menevästä verosta vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen alijäämähyvitystä.

Alijäämähyvitys

Pääomatuloverotuksessa vähennyskelpoisia menoja ovat esimerkiksi asunto-, opinto- ja tulothankkimisvelan korot. Jos pääomatuloja ei ole tai niitä on vähemmän kuin pääomatuloon kohdistuvia vähennyskelpoisia menoja, syntyy alijäämä. Pääomatuloveroprosentin mukainen osuus alijäämästä voidaan vähentää ansiotuloverosta. Alijäämähyvityksen enimmäismäärä on 1 400 euroa. Lapsikorotus enimmäismäärään on 400 euroa yhdestä ja 800 euroa kahdesta tai useammasta lapsesta.

Asuntovelan koroista on vuonna 2018 vähennyskelpoisia 35 prosenttia. Vähennysoikeus laskee kymmenen prosenttia vuosittain vuoteen 2019 saakka, jolloin enää 25 prosenttia on vähennyskelpoista. Vähennyskelpoisista asuntovelan koroista voidaan vähentää alijäämähyvityksenä 30 prosenttia ja ensiasunnonostaja kaksi prosenttiyksikköä enemmän.

Erityinen alijäämähyvitys

Pääomatulolajin alijäämää voi syntyä myös pääomatuloista vähennettävien vapaaehtoisten eläkevakuutusmaksujen perusteella. Jos vähennyskelpoisten vakuutusmaksujen yhteismäärä on suurempi kuin veronalaisten pääomatulojen yhteismäärä, 30 prosenttia yli menevästä osasta vähennetään ansiotulon verosta. Erityisen alijäämähyvityksen määrä ei sisälly alijäämähyvityksen enimmäismäärän laskentaan.

Yrittäjävähenys

Elinkeinotoiminnan, maatalouden ja porotalouden tuloksesta vähennetään verotuksessa puhtaasta tulosta viisi prosenttia, kun tulos otetaan huomioon luonnollisen henkilön tai kuolinpesän verotuksessa. Metsätalouden verotuksessa otetaan huomioon vastaava vähennys.

Liite 2 Aikasarjoja

Liitetaulukko 2.1.

Kunnallisverotuksen ja valtionverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä vuosina 1990–2018, euroa.

	Kunnallisverotuksen eläketulovähennys		Valtionverotuksen eläketulovähennys
	Yksinäinen	Puoliso	
1990	4 692,44	3 733,77	3 528,70
1991	4 995,18	4 204,70	3 767,40
1992	5 197,01	4 372,89	4 087,00
1993	5 382,01	4 541,07	4 389,70
1994	5 382,01	4 541,07	4 221,50
1995	5 516,56	4 641,99	4 255,20
1996	5 533,38	4 658,81	4 120,60
1997	5 567,02	4 709,26	3 851,50
1998	5 684,75	4 810,17	3 885,10
1999	5 785,66	4 894,27	3 868,30
2000	5 869,76	4 961,54	3 902,00
2001	6 273,41	5 331,56	1 463,20
2002	6 540	5 580	1 500
2003	6 640	5 660	1 550
2004	6 690	5 710	1 530
2005	6 810	5 830	1 430
2006	6 950	5 960	1 460
2007	7 150	6 140	1 590
2008	7 710	6 670	11 060
2009	8 130		12 490
2010	8 130		11 300
2011	8 170		11 150
2012	8 530		11 660
2013	8 880		12 630
2014	8 950		12 610
2015	9 140		12 540
2016	9 110		12 230
2017	9 040		11 860
2018	9 040		11 560

Liitetaulukko 2.2.*Valtion tuloveroasteikon alaraja vuosina 1990–2018.*

	Euroa
1990	6 391
1991	6 728
1992	6 728
1993	6 728
1994	6 896
1995	7 064
1996	7 232
1997	7 568
1998	7 737
1999	7 905
2000	8 006
2001	11 100
2002	11 500
2003	11 600
2004	11 700
2005	12 000
2006	12 200
2007	12 400
2008	12 600
2009	13 100
2010	15 200
2011	15 600
2012	16 100
2013	16 100
2014	16 300
2015	16 500
2016	16 700
2017	16 900
2018	17 200

Liitetaulukko 2.3.

Keskimääräinen kunnallisveroprosentti ja kirkollisveroprosentti vuosina 1991–2018.

	Keskim. kunnallisvero-%	Keskim. kirkollisvero-%
1991	16,62	1,28
1992	16,88	1,28
1993	17,20	1,3
1994	17,52	1,3
1995	17,53	1,3
1996	17,51	1,3
1997	17,43	1,3
1998	17,54	1,3
1999	17,62	1,3
2000	17,67	1,3
2001	17,67	1,3
2002	17,78	1,3
2003	18,03	1,3
2004	18,12	1,3
2005	18,29	1,33
2006	18,40	1,33
2007	18,46	1,33
2008	18,55	1,33
2009	18,59	1,32
2010	18,98	1,33
2011	19,17	1,34
2012	19,25	1,4
2013	19,38	1,4
2014	19,74	1,42
2015	19,84	1,43
2016	19,87	1,43
2017	19,91	1,37*
2018	19,86	1,39

* Keskimääräisen kirkollisveron laskenta muuttui teknisesti vuonna 2017.

Liitetaulukko 2.4.

Eläkkeensaajan ja palkansaajan kansaneläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu vuosina 1990–2018.

	Kansaneläkevakuutusmaksu		Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu (2005 asti sairausvakuutusmaksu)			Sairausvakuutuksen päivärahamaksu
	Eläkkeensaaja	Palkansaaja	Eläkkeensaaja	Palkansaaja	Korotus yli 80 000 mk (13 455 €) osalta	Palkansaaja
1990	0	1,55	1,7	1,7		
1991	0	1,55	1,7	1,7	1	
1992	3,05	3,05	2,2	2,2	1,5	
1993	2,80	1,80	3,9	1,9	1,5	
1994	2,55	1,55	4,9	1,9	1,9	
1995	1,55	0,55	4,9	1,9	1,9	
1996			4,9	1,9	1,45	
1997			4,9	1,9	0,45	
1998			4,2	1,5	0,45	
1999			3,9	1,5		
2000			3,2	1,5		
2001			2,7	1,5		
2002			1,9	1,5		
2003			1,5	1,5		
2004			1,5	1,5		
2005			1,5	1,5		
2006			1,5	1,33		0,77
2007			1,45	1,28		0,75
2008			1,41	1,24		0,67
2009			1,45	1,28		0,70
2010			1,64	1,47		0,93
2011			1,36	1,19		0,82
2012			1,39	1,22		0,82
2013			1,47	1,30		0,74
2014			1,49	1,32		0,84
2015			1,49	1,32		0,78
2016			1,47	1,30		0,82
2017			1,45	0,00		1,58
2018			1,53	0,00		1,53

Liitetaulukko 2.5.*Työntekijän työeläkevakuutusmaksu ja työttömyysvakuutusmaksu vuosina 1993–2018.*

	Palkansaajan työeläkemaksu, %		Työttömyys- vakuutusmaksu, %
	alle 53-v.	53 →	
1993	3,0	3,0	0,20
1994	3,0	3,0	1,87
1995	4,0	4,0	1,87
1996	4,3	4,3	1,50
1997	4,5	4,5	1,50
1998	4,7	4,7	1,40
1999	4,7	4,7	1,35
2000	4,7	4,7	1,00
2001	4,5	4,5	0,70
2002	4,4	4,4	0,40
2003	4,6	4,6	0,20
2004	4,6	4,6	0,25
2005	4,6	5,8	0,50
2006	4,3	5,4	0,58
2007	4,3	5,4	0,58
2008	4,1	5,2	0,34
2009	4,3	5,4	0,20
2010	4,5	5,7	0,40
2011	4,7	6,0	0,60
2012	5,15	6,50	0,60
2013	5,15	6,50	0,60
2014	5,55	7,05	0,50
2015	5,70	7,20	0,65
2016	5,70	7,20	1,15
2017*	6,15	7,65	1,60
2018	6,35	7,85	1,90

* Vuodesta 2017 alkaen 17–52-vuotiaat sekä 63–67-vuotiaat maksavat alempaa työeläkemaksua ja 53–62-vuotiaat korkeampaa työeläkemaksua.

Liitetaulukko 2.6.

Kansaneläkeindeksi, TEL-puoliväli-indeksi, työeläkeindeksi ja palkkakerroin vuosina 1990–2018.

	Kansaneläkeindeksi		TEL-puoliväli-indeksi (50/50)		Työeläkeindeksi (20/80)		Palkkakerroin	
	Pisteluku	Muutos-%	Pisteluku	Muutos-%	Pisteluku	Muutos-%	Pisteluku	Muutos-%
1990	1045	7,1	1481	6,8				
1991	1104	5,6	1595	7,7				
1992	1139	3,2	1682	5,5				
1993	1170	2,7	1688	0,4				
1994	1170	0,0	1688	0,0				
1995	1192	1,9	1712	1,4	1712			
1996	1195	0,3	1760	2,8	1737	1,5		
1997	1202	0,6	1791	1,8	1754	1,0		
1998	1223	1,7	1825	1,9	1783	1,7		
1999	1239	1,3	1868	2,4	1812	1,6		
2000	1253	1,1	1903	1,9	1838	1,4		
2001	1302	3,9	1981	4,1	1912	4,0		
2002	1333	2,4	2054	3,7	1968	2,9		
2003	1349	1,2	2103	2,4	2002	1,7		
2004	1357	0,6	2151	2,3	2028	1,3		
2005	1362	0,4	2191	1,9	2047	0,9	1028	2,8
2006	1377	1,1	2246	2,5	2081	1,7	1063	3,4
2007	1401	1,7	2311	2,9	2127	2,2	1100	3,5
2008	1436	2,5	2363	2,3	2178	2,4	1124	2,2
2009	1502	4,6	2494	5,5	2286	5,0	1192	6,0
2010	1502	0,0	2538	1,76	2292	0,26	1231	3,27
2011	1508	0,4	2578	1,57	2323	1,35	1253	1,78
2012	1565	3,8	2663	3,29	2407	3,61	1291	3,03
2013	1609	2,8	2738	2,81	2475	2,82	1327	2,78
2014	1630	1,3			2509	1,37	1350	1,73
2015	1637	0,4			2519	0,4	1363	0,96
2016	1631	-0,4			2519	0,0	1373	0,73
2017	1617	-0,85			2534	0,59	1389	1,16
2018	1617	0,0			2548	0,55	1391	0,14

Liitetaulukko 2.7.

Täyden kansaneläkkeen määrä, ansaintarajat ja kansaneläkkeen tasokorotukset vuosina 1990–2018, euroa.

	Täysi kansaneläke	Tulo (€/vuosi), jolla saa		Tasokorotus
		täyden kansaneläkkeen	pienimmän kansaneläkkeen	
1990	372,36	428,90		
1991	393,39	454,10		
1992	405,84	467,60		
1993	416,94	481,00		
1994	416,94	481,00		
1995	424,84	489,40		
1996	425,85	491,10	8 907,20	
1997	428,37	494,50	10 533,60	
1998	435,77	502,90	10 718,60	
1999	441,49	509,60	10 858,20	
2000	446,54	514,70	10 979,30	
2001	464,03	534,80	11 409,90	12,28 €/kk
2002	487,60	549	11 987	
2003	493,45	555	12 130	
2004	496,38	559	12 203	
2005	505,24	561	12 247	n. 7 €/kk
2006	515,86	567	12 553	5 €/kk
2007	524,85	577	12 895	
2008	558,46	591	13 851	20 €/kk
2009	584,13	618	14 488	
2010	584,13	618	14 488	
2011	586,46	621	14 546	
2012	608,63	644	15 095	
2013	630,02	667	15 628	
2014	633,91	671	15 723	
2015	636,63	674	15 790	
2016	634,30	671	15 732	
2017	628,85	666	15 598	
2018	628,85	666	15 598	

Taulukossa esitetyt luvut pätevät kalliimmassa (I) kuntaryhmässä asuvalle yksin asuvalle henkilölle. Kuntien kalleusryhmät poistuivat vuoden 2008 alusta. Vuonna 1996 kansaneläke muuttui kokonaan eläketulovähenteiseksi. Tätä ennen kansaneläkkeessä oli kaikille maksettava pohjaosa ja eläketulovähenteinen lisäosa.

Liitetaulukko 2.8.

Täysi takuueläke ja vähimmäiseläke vuosina 2011–2018, euroa.

	Täysi takuueläke		Vähimmäiseläke	Tasokorotukset
	Yksin asuva	Parisuhteessa		
2011	101,28	167,55	687,74	
2012	105,10	173,88	713,73	
2013	108,80	179,99	738,82	
2014	109,47	181,11	743,38	
2015	109,94	181,88	746,57	
2016	132,55	204,23	766,85	23,27 €/kk
2017	131,41	202,47	760,26	
2018	146,42	217,48	775,27	15,01 €/kk

Taulukossa esitetyt täydet takuueläkemäärät ovat täyttä kansaneläkettä saavien takuueläkemäärät.

LÄHTEET

HE 107/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2018 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta.

HE 108/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisradioverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

HE 123/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2018 indeksitarkistuksista sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HE 125/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n, vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 35 ja 70 §:n muuttamisesta.

Kansaneläkelaitos. <http://www.kela.fi>

Kansaneläkelaki 568/2007. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070568>

Laki takuueläkkeestä 20.8.2010/703. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100703>

Työeläkelakipalvelu – ohjeistot. Eläketurvakeskus. <http://www.tyoelakelakipalvelu.fi>

Verohallinto. Eläketulon verotus.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48865/elaketulon-verotus/>

Verohallinto. Verotettavan tulon laskeminen henkilöverotuksessa

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49038/verotettavan_tulon_laskeminen_henkilove4/

ELÄKETURVAKESKUKSEN
RAPORTEJA

Kokonaiseläke 2018

Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määräytymiseen

Katsauksessa on koottu yhteen kokonaiseläkkeeseen vaikuttavien osien määräytyminen vuonna 2018. Työeläkkeen, kansaneläke-etuuksien sekä eläkkeiden verotuksen määräytyminen vaikuttavat kaikki osaltaan käteen jäävään nettoeläkkeeseen. Katsauksen esimerkkilaskelmat ja kuvat havainnollistavat kokonaiseläkkeen muodostumista eri tulotasoilla. Eläkkeiden verotus eroaa palkkatulon verotuksesta erilaisten verovähennysten ja maksujen takia. Katsauksessa on vertailtu eläkkeensaajan ja palkansaajan verotusta ja maksuja ja käsitelty myös eläkkeensaajan palkkatulon verotusta.

ELÄKETURVAKESKUKSEN RAPORTEJA

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Raportteja-sarjassa julkaistaan eläketurvan arviointia ja kehittämistä palvelevia katsauksia, selvityksiä ja laskelmia.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN